ការប្រតិបត្តិជំនឿអ្នកតាក្នុងសង្គមខ្មែរ

លោកបណ្ឌិត ***ហែម ឡាច***
មន្ត្រីនាយកដ្ឋាននីតិសាស្ត្រ
នៃវិទ្យាស្ថានមនុស្សសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម

ជំនឿលើអ្នកតានេះមានប្រវត្តិតាំងពីយូរយារណាស់មកហើយ តាំងពីប្រទេសយើងពុំទាន់បាន បង្កើតរដ្ឋទៅទៀត ពោលគឺមុនពេលមានវត្តមានព្រះថោង នាងនាគ ឬហ៊ុន ទៀន លីវ យី ពោលគឺមុនមានឥទ្ធិពលឥណ្ឌា និងចិនចូលមកក្នុងទឹកដីកម្ពុជា។ អ្នកតាមាននៅពាសពេញគ្រប់ទីកន្លែងតាមជំនឿរបស់ម្ចាស់ស្រុក។ ប្រភពអ្នកតាទាំងអស់នោះមានលក្ខណៈខុសៗគ្នា។ អ្នកតាខ្លះមានប្រភពដើមមកពី តួអង្គប្រវត្តិសាស្ត្រ ខ្លះទៀតមានប្រភពពីបុគ្គលដែលមានមហិទ្ធិឫទ្ធិកាលពីអ្នកនោះនៅមានអាយុជីវិត។

លោកបណ្ឌិត អាំង ជូលាង អ្នកជំនាញនរវិទ្យានៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទវិចិត្រសិល្បៈ បានបញ្ជាក់ថា អ្នកតាមាននៅគ្រប់ទីកន្លែងក្នុងទឹកដីកម្ពុជា ហើយបង្កប់នូវអបិយជំនឿដល់ប្រជាជនកម្ពុជាចាប់ពីទីក្រុងដល់ជនបទ។ អ្នកតាមិនគ្រាន់តែជាវិញ្ញាណមានលក្ខណៈសាមញ្ញប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែក៏ជាកម្លាំង ឬថាមពលពិសេសដែលអាចជួយខាងស្មារតីដល់មនុស្សក្នុងសហគមន៍ថែមទៀត។ អ្នកតា ឬលោកយាយត្រូវបានសន្មតឆ្លាក់ពីថ្ម ឈើ ដីឥដ្ឋ និង វត្ថុផ្សេងៗទៀតដាក់នៅលើទីទួលខ្ពស់មានប្រក់ស្ពឹកស័ង្កសី ឬប្រក់ក្បឿងតាមលទ្ធភាពអ្នកភូមិនិយមចូលចិត្ត។ ចម្លាក់នៃរូបកាយអ្នកតានេះគេផ្សារភ្ជាប់ជាមួយបុព្វបុរស ឬបុគ្គលដែលខ្លាំងពូកែ ជួយការពារភូមិស្រុកឱ្យបានក្សេមក្សាន្ត និងអាចជ្រើសរើសយកឈ្មោះបុគ្គលនោះជាឈ្មោះទីកន្លែង ដូចជាភូមិ ឃុំ ស្រុក ខេត្ត។ ដូច្នេះ គេត្រូវដាប់ឆ្លាក់រូបអ្នកតានេះស្របគ្នាជាមួយសម្ភារៈនិងរូបកាយបុគ្គល ឬវីរបុរសដែលបានស្លាប់ទៅហើយ ហើយគេក៏សន្មតថា អ្នកទាំងនោះស្លាប់តែរូបកាយ តែព្រលឹងនៅតែតាមថែទាំកូនចៅក្នុងភូមិស្រុកបន្តទៀត។ ក្រៅពីការជឿលើព្រលឹងជីដូន ជីតានេះ ប្រជាជនខ្មែរក៏នៅតែគោរព និងឱ្យតម្លៃទៅដល់បរិស្ថានជុំវិញខ្លួនមានដូចជា ព្រៃព្រឹក្សា ទេសភាពធម្មជាតិ ភ្នំ ទន្លេ បឹងបួ ផែនដី។ល។ ដោយគេសន្មតថា ជាវត្ថុមានជីវិតមានសក្តានុពល និងអំណាច ហើយចេះការពារមនុស្ស ផ្តល់ប្រយោជន៍ដល់មនុស្សក្នុងសហគមន៍។ ក្នុងការគោរពនិងដឹងគុណនេះគេសន្មតថា វត្ថុទាំងអស់នោះជាអ្នកតាហើយតែងតែបន់ស្រន់បួងសួងដាក់សំណែនសុំសេចក្តីសុខពីអ្នកតានោះ។

លោកព្រឹទ្ធាចារ្យ ជិត ជន សាស្ត្រាចារ្យនៃក្រសួងធម្មការនិងសាសនាបានប្រាប់ថា គាត់ចេះបាលីដាក់ស្នេហ៍អ្នកតា ធ្លាប់ជួយមនុស្សបានច្រើនគ្នា។ អ្នកតានេះបានធ្វើឱ្យមនុស្សចុកពោះឈឺក្បាល ទោះបីយកទៅព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យក៏មិនជាដែរ តែសំខាន់ ចេះដាក់ស្នេហ៍ អង្វរករកំណត់ម៉ោង សន្យាដាក់សំណែនជូនទើបជា ហើយបើពន្យារពេលបណ្តែតបណ្តោយមិនអើពើ អាចបណ្តាលឱ្យអ្នកជំងឺស្លាប់បាន។ ម្តាយមីងរបស់លោកម្នាក់បានស្លាប់ដោយអ្នកតាកាច់ ព្រោះមិនព្រមជឿ និងដាក់សំណែនឱ្យអ្នកតា។

១-ដើមកំណើតអ្នកតា

អ្នកតាប្រហែលជាមានដើមកំណើតនៅប្រទេសចិន មុនប្រទេសណាៗទាំងអស់។ ជនជាតិចិនម្នាក់បានទិទានរឿងអំពីប្រវត្តិអ្នកតាប្រាប់លោក ព្រាប ឱប ជាគ្រូបង្រៀនម្នាក់នៅខេត្តសៀមរាប។ រឿងនោះមានតំណាលថាៈ

ក្នុងសម័យព្រេងនាយមានបុរសជាអ្នកទីទ័លក្រពីរនាក់ គឺឪពុក និងកូនប្រុសពេញកំលោះ អាស្រ័យនៅក្នុងភូមិនិគមដ៏តូចមួយតាំងនៅដាច់ស្រយាលពីរាជធានី។ នៅនាវស្សានរដូវ បុរសឪពុកមានជំងឺយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ក៏ទទួលអនិច្ចកម្មទៅ ទុកកូននៅកំព្រាតែម្នាក់ឯង។ កូននោះគិតថា អញមិនគួរយកខ្មោចឪពុក ទៅបញ្ចុះជិតម៉ុងអ្នកមានធនធានទេត្រូវតែយកទៅបញ្ចុះឱ្យឆ្ងាយពីគេ ព្រោះខ្លួនជាអ្នកទ័លក្រ។ លុះគិតហើយបុរសជាកូនបានយកសពឪពុកទៅបញ្ចុះក្បែរដើមភ្នំមួយឆ្ងាយៗ លុះបញ្ចុះរួចហើយ ក៏លាខ្មោចឪពុកវិលមកប្រកបអាជីវកម្មតាមធម្មតាវិញ។ ដោយសេចក្តីអាល័យឪពុកខ្លាំងពេក បុរសកំសត់មិនអាចបំភ្លេចចោលម៉ុងឪពុកបាន ក៏តែងយកនំចំណីទៅសែនជូនជាញឹកញាប់។ គាប់ជួនថ្ងៃមួយមានភ្លៀងបង្អុរចុះជាប់មិនដាច់គ្រាប់សោះ ចៅកំសត់ក៏ស៊ូទ្រាំអត់បាយអត់ទឹកដេកនៅជិតម៉ុងឪពុក មិនព្រមត្រឡប់ទៅលំនៅវិញ។

ក្នុងរាត្រីដ៏ស្ងប់ស្ងាត់នោះ ពេលដែលចៅកំសត់កំពុងនិទ្រាលក់ស្កប់ស្កល់ ព្រលឹងខ្មោចឪពុកបានមកពន្យល់សប្តិនិយាយនឹងកូនថានៃកូន! កូនឪពុក! ម្តេចក៏កូននៅតែស៊ូប្តូរនឹងឪពុកដែលចែកឋានទៅហើយ? តើសព្វថ្ងៃនេះ កូនមានគោលបំណងយ៉ាងណាខ្លះ? ព្រលឹងកូនក៏ឆ្លើយទៅវិញថាកូនគ្មានប្រាថ្នាអ្វីទេលោកឪពុក។ លុះព្រលឹងឪពុកសួរបញ្ជាក់បី បួនលើក ទើបព្រលឹងកូនឆ្លើយតបទៅវិញថា ក្នុងជាតិនេះ កូនប្រាថ្នាចង់តែឱ្យបានធំជាងគេទាំងអស់ សូម្បីតែស្តេច ឱ្យតែឃើញត្រូវតែសំពះរូបកូន។ ព្រលឹងខ្មោចឪពុកបានប្រាប់ទៅព្រលឹងកូនវិញថា បំណងកូនឯងនេះនឹងបានសម្រេចពិត។ ថ្ងៃស្អែកនេះ កូនត្រូវក្រោកពីព្រលឹម ដើរចេញពីទីនេះទៅតាមផ្លូវខាងដើងភ្នំ កាលណាឃើញភ្នំបីជាប់គ្នារដឹក កូនត្រូវខំត្រាច់ឱ្យហួសទៅទៀត នោះកូននឹងឃើញផ្លូវលំមួយ ហើយនៅដើមផ្លូវ

នោះ មានឈើបីដើមធំៗហើយខ្ពស់ៗ ផុតឈើដទៃទៀត។ នៅក្រោមព្រឹក្សានោះមានថ្មមួយផ្ទាំងខ្ពស់ ភ្ញីរលោង ស្ថិតនៅខាងមុខថ្មទាំងពួងមានវល្លិ៍ដុះព័ទ្ធដូចក្បាច់រចនា។ នោះ គឺជាសិលាពិសិដ្ឋសម្រាប់អ្នកមានបុណ្យ កាលបើបានទៅដល់ហើយ ចូរកូនឡើងអង្គុយលើថ្មនោះទៅ។ ចូរកូនធ្វើតាមបណ្ដាំឪពុកនេះកុំខាន ឪពុកលាកូនសិនហើយ។

លុះព្រឹកឡើងបុរសកំសត់ ភ្ញាក់ពីដំណេកមានអាការៈញ័រអស់អង្គប្រាណ ជឿស៊ប់ក្នុងការយល់សប្តិនោះ ប៉ុន្តែមិនទាន់យល់ការណ៍អាថ៌កំបាំងនៃសុបិននោះនៅឡើយទេ ក៏សំពះលាម៉ុងខ្មោចឪពុកដើរចេញទៅដោយសង្ឃឹមថាបើបានសម្រេចដូចបំណងមែន នឹងវិលត្រលប់មកធ្វើកិច្ចការតាមធម្មតាវិញ។

បុរសកំសត់ខំស្រូតកាត់ព្រៃលេចវាលផុតវាលចូលព្រៃអស់វេលា ៧យប់៧ថ្ងៃ ទើបបានឃើញឈើធំខ្ពស់ៗ និងថ្មពិសិដ្ឋទំនងដូចពាក្យខ្មោចឪពុកបានផ្ដាំមែន ក៏ឡើងទៅអង្គុយលើថ្មនោះតាមបណ្ដាំឪពុក។ ខណៈនោះរាងកាយបុរសកំលោះក៏ប្រែក្លាយមួយរំពេចទៅជាសិលា រឹងក្រោះគ្មានវិញ្ញាណ។

ចាប់តាំងពីពេលនោះមក អ្នកតាកំលោះតែងបានទទួលលាភសក្ការៈ និងវន្ទនាការពីជនានុជនគ្រប់ជាន់ថ្នាក់មែនៗ ការសែនព្រេនបន់ស្រន់ក៏មានចាប់តាំងពីពេលនោះរហូតមកឯអ្នកតាសោតក៏ទើបតែនឹងមានរូបមួយប៉ុណ្ណោះៗ តាមពិត ដើមឡើយអ្នកតាកំលោះនេះ មិនមែនមានបំណងធ្វើជាអ្នកតាថ្មទេ គឺគាត់ប្រាថ្នាចង់បានមហេសក្ខភាព និងឥស្សរភាព។

ថ្ងៃក្រោយមកគហបតីនៅជនបទនោះបានរៀបចំជាក្បួនយ៉ាងឱឡារិក និងនាំកូនស្រីទៅកាន់ត្រកូលខាងប្ដី ដើម្បីរៀបអពាហ៍ពិពាហ៍ក៏បានធ្វើដំណើរតាមផ្លូវនោះ ដោយពុំបានដឹងថាមានអ្នកតា។ លុះមកដល់មុខអ្នកតាកំលោះៗបានឃើញរូបនាងស្រីនោះ មានសេចក្ដីប្រតិព័ទ្ធស្នេហា ក៏ឆក់យកមកដាក់លើថ្មមួយជុំជិតខ្លួននាងក្រមុំក៏បានប្រែកាយ ក្លាយខ្លួនជាថ្មដែរ រកផ្លូវកែមិនបាន ដោយមហិទ្ធិឫទ្ធិរបស់អ្នកតាកំលោះ។

ចំណែកគហបតីជាឪពុក ក៏បន់ស្រន់អ្នកតាអស់ពេលដ៏យូរ ដើម្បីឱ្យកូនមានរូបរាងជាមនុស្សវិញ តែជាការឥតប្រយោជន៍សោះ។ គហបតីមានសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ ព្រមជាមួយនឹងទុក្ខសោកជាខ្លាំង រកអ្វីប្រៀបពុំបានឡើយគាត់ក៏តាំងចិត្តចងពៀរនឹងអ្នកតានោះវិញ។ តមកគហបតីធ្លាក់ខ្លួនមានជំងឺយ៉ាងធ្ងន់ដោយរោគក្អកធ្លាក់ឈាម ហើយពេទ្យហ្មមិនអាចមើលជាឡើយ។ មុននឹងធ្វើមរណកាលទៅគាត់បានផ្ដាំប្រពន្ធថា កាលណាគាត់ស្លាប់ទៅត្រូវយកធ្យូង៤ដុំដាក់ក្នុងក្ដារមឈូសគ្រប់ជ្រុងទាំង៤ឱ្យគាត់កុំខាន។ គាត់មានបំណងនឹងយកទៅដុតទីកន្លែងអ្នកតាឱ្យឆេះគ្រប់ទាំង៤ទិស សងគំនុំចិត្តរបស់គាត់វិញ។ ប្រពន្ធក៏ទទួលធ្វើតាមបណ្ដាំប្ដីទាំងអស់។

ថ្លែងពីអ្នកតាកំលោះ កាលបើបានដឹងរឿងថា ខ្មោចគហបតីបម្រុងនឹងផុតខ្ទមដូច្នេះ ក៏និម្មិតខ្លួនជាមនុស្សចាស់ម្នាក់ ទៅនិយាយពន្យល់ប្រពន្ធគហបតីថា លោកស្រី! លោកស្រីមិនត្រូវបេះតែធ្វើតាមបណ្តាំប្តីនាំឱ្យខុសទំនៀមទម្លាប់យ៉ាងនេះសោះ មិនដែលមាននរណាយកធ្យូងទៅដាក់ក្នុងមឈូសដាក់សពប្តីដូចលោកស្រីទេ។

ដោយសារពាក្យណែនាំនេះ ស្រីមេម៉ាយក៏ព្រមបន្ថយដកយកធ្យូងបីដុំចេញ ទុកឱ្យនៅសល់តែមួយដុំ។ រីឯខ្មោចគហបតីក៏បានយកធ្យូងមួយដុំនោះ ទៅផុតខ្ទមអ្នកតាមួយជ្រុង ឆេះហុយទ្រលោមដូចបំណង។ ព្រោះហេតុនេះហើយទើបជនជាតិចិនតែងតំណាលប្រាប់កូនចៅរបស់គេថា ខ្ទមអ្នកតាចិនតែងស្រុតមួយជ្រុងជាដរាប ទោះបីស្ថាបនាដោយអ្វីក៏ដោយ គឺដោយសារតែខ្មោចគហបតីនោះផុត។

ពេលចូលរូប អ្នកតាចិនតែងជិះកៀវ។ កៀវនេះជាតំណាងដុំថ្មដែលគាត់ឡើងទៅអង្គុយ ហើយក្លាយរូបរាងទៅជាអ្នកតាថ្ម។ ទោះបីមានការប្រញាប់យ៉ាងណាក្តី អ្នកតាចិនតែងប្រាប់អ្នកដែលមករកមើលជតារាសីថា ចាំទៅសួរអ្នកតាធំសិន គឺប្រហែលជាចាំទៅសួរខ្មោចឪពុកហើយមើលទៅព្រោះឪពុកគាត់បានឱ្យតស្សរភាពនេះមកគាត់។

ជនជាតិចិនកាន់ទំនៀមមួយនេះរហូតមកដល់សព្វថ្ងៃ គឺមុនរៀបមង្គលការកូនប្រុសស្រី សាមីខ្លួនត្រូវទៅប៉ាយអ្នកតាជាមុនសិន ដើម្បីថ្លែងសេចក្តីគោរពចំពោះអ្នកតា។ ចិនគ្រប់ឋានៈតែងកោតខ្លាច គោរពអ្នកតា មានចិននៅត្រង់ណា មានអ្នកតានៅត្រង់នោះ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត អ្នកតានេះហើយដែលជាសរណៈមួយយ៉ាងខ្ពង់ខ្ពស់របស់ជនជាតិចិន ។

២-ទីតាំង សណ្ឋាន និង ឈ្មោះអ្នកតា

អ្នកតាដែលល្បីល្បាញនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាភាគច្រើនមានទីតាំងនៅក្នុងភូមិ ដើមឈើធំៗ ព្រៃភ្នំ ទីទួល ដោយគេសង់ខ្ទមមានរបៀបជាផ្ទះរបស់មនុស្ស មានទំហំធំ តូច ទៅតាមភាពស័ក្តិសិទ្ធិរបស់អ្នកតា។ ខ្មែរយើងមានជំនឿថា អ្នកតាមានសត្វផ្សេងៗជាបរិវារ ដូចជា ក្រពើ ខ្លាពស់ ជាដើម។ នៅស្រុកខ្មែរយើងមានរូបភាពអ្នកតាច្រើនសណ្ឋានដូចជា៖ ដីដំបូកខ្ពស់ៗ ដុំថ្មមួយដុំដែលគ្មានឆ្លាក់ ឬឆ្លាក់ដោយខ្ចីខ្ចា រូបសំណាកទេវៈបុរាណក្នុងព្រហ្មញ្ញសាសនា ឬសឈើមានលក្ខណៈ ក្រវេមក្រវាមស្មុគស្មាញ វត្ថុមានទ្រង់ទ្រាយចម្លែកៗ ឬវត្ថុដែលគេរើសបានយកមកសន្មត។

ក្រៅពីទីស្នាក់អាស្រ័យដែលជាលំនៅឋាន ដូចជាខ្ទម ដើមឈើ ដំបូក ឬដុំថ្ម អ្នកតាក៏នៅមានឈ្មោះដូចមនុស្សលោកដែរ។ ឈ្មោះអ្នកតាត្រូវបានមនុស្សជំនាន់ក្រោយៗ ហៅតៗគ្នាពប់ស.វ.មកហើយ គឺហៅតាមឈ្មោះដើមឈើដែលមានអត្ថិភាពរបស់អ្នកតានៅទីណានោះ

ដូនកាលហៅតាមឈ្មោះរបស់បុព្វបុរសដែលមានគុណបំណាច់ មានឥទ្ធិពល មានសមត្ថភាព ធ្វើជាអ្នកដឹកនាំដ៏ល្អ ចេះយល់ទុក្ខធុរៈ ចេះជួយយកអាសា និងណែនាំទូន្មានបង្ហាញផ្លូវល្អឱ្យអ្នកស្រុកអ្នកភូមិដើរតាម ក្នុងន័យស្វែងរកសេចក្ដីសុខឱ្យសហគមន៍។ ឈ្មោះអ្នកតាក៏អាចជាឈ្មោះព្រះចៅអធិការវត្ត ឈ្មោះអាចារ្យ ឈ្មោះគ្រូហ្មមើលជំងឺ ឈ្មោះមេទ័ព ដូចជាអ្នកតាឃ្លាំងមឿង អ្នកតាដំបងគ្រញូង លោកតាឪ។ល។ ក្រៅពីអ្នកតាជាបុរស ក៏មានអ្នកតាជាស្ត្រីដែរ ដែលគេនិយមហៅថា អ្នកដូន ឬលោកយាយ ដូចជាដូនពេញ ដូនកែវ យាយម៉ៅ យាយទេព យាយយ៉ាត ជាដើម។ គួរគត់សម្គាល់ថា ឈ្មោះអ្នកតាទាំងប៉ុន្មានដែលធ្លាប់ដឹងធ្លាប់ហៅជាយូរមកហើយនេះ មិនដែលប្ដូរឈ្មោះទេគឺឈ្មោះដើមយ៉ាងណា តែងនៅរក្សាឈ្មោះនោះដដែលរាប់ពាន់តំណមមកហើយ។ ត្រង់នេះសបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថា ព្រលឹងអ្នកតា ឈ្មោះអ្នកតាទាំងប៉ុន្មានគឺមានចរិតអមតៈ អចិន្ត្រៃយ៍ មិនចេះស្លាប់ មិនផ្លាស់ប្ដូរ មិនមានអ្នកជំនួស ។

ជំនឿលើអ្នកតា អ្នកដូនឬព្រលឹងនិយមនេះមានមកតាំងពីយូរយារណាស់មកហើយៗ មិនងាយនឹងផ្លាស់ប្ដូរនោះទេ។ នៅស្ទើរគ្រប់ទីកន្លែងក្នុងប្រទេសកម្ពុជាមានខ្ទមអ្នកតាសម្រាប់ប្រជាជនគោរព បូជា។ ប្រជាជនខ្មែរមិនអាចរស់នៅដោយគ្មានប្រពៃណីទំនៀមទម្លាប់និងជំនឿដូនតាបានឡើយ។

ខ្ទមអ្នកតាចាបពូកស្ថិតក្នុងភូមិស្បាអំពិល ឃុំបារាយណ៍
ស្រុកស្រីសន្ធរ ខេត្តកំពង់ធ្នាំង

៣-អ្នកតា អ្នកដូនល្បីល្បាញ

នៅប្រទេសកម្ពុជាយើងមានអ្នកតាអ្នកដូនល្បីល្បាញជាច្រើនដូចជា៖

៣.១-អ្នកតាដងកើ

មានទីតាំងនៅក្បែរដំណាក់ផៃ មុខព្រះបរមរាជវាំង។ បានជាគេឱ្យឈ្មោះថាអ្នកតាដងកើ ព្រោះអ្នកតានេះជ្រើសរើសទីលំនៅ នៅដងទង់ក្បែររាជដំណាក់ផៃ។ ដងទង់នេះសម្រាប់បង្ហូតទង់ជាតិ នៅពេលដែលព្រះមហាក្សត្រមិនគង់នៅក្នុងប្រទេស។ នេះជាទម្លាប់ដែលបានអនុវត្តតាំងពីអតីតកាលតរៀងមក។

នៅពេលក្រោយមក ព្រលឹងរបស់អ្នកតាលែងនៅនឹងដងទង់ទៀតហើយ ប៉ុន្តែដោយមានកូនវិហារ យ៉ាងស្អាតមួយត្រូវបានកសាងឡើងនៅខាងជើងដងកើ ជិតព្រះដំណាក់ផៃ ព្រលឹងអ្នកតាក៏ផ្លាស់មកនៅក្នុងទីតាំងនៃកូនវិហារថ្មីនេះវិញ ដោយមានរូបតំណាងសាងអំពីឥដ្ឋស៊ីម៉ងត៍ ហើយត្រូវបាន មហាជនបំពាក់គ្រឿង

ស្បង់ អង្ស៊ែក កម្រងផ្កាផ្សេងៗ ទៅតាមជំនឿ និងសទ្ធាជ្រះថ្លារៀងៗខ្លួន។ នៅរៀងរាល់ថ្ងៃសីលនៅទីស្នាក់ការរបស់អ្នកតាដងកើ មានសភាពឱឡារិក អ៊ូអរជាងថ្ងៃធម្មតា ព្រោះមាន មហាជនស្រីប្រុសដែលជំពាក់បំណាន់ ឬជាអ្នកមានជំនឿដែលឮល្បីតពីគេថាអ្នកតានេះស័ក្តិសិទ្ធិណាស់ បើបែរបន់ចង់បានអ្វីនឹងបានសម្រេចដូចបំណង ក៏បាក់ភ្ជុកមកធ្វើពិធីបន់ស្រន់ ក្នុងបំណងចង់ឱ្យក្តី ប្រាថ្នារបស់ខ្លួនបានសម្រេចដូចគេមុនៗ។ ដូច្នេះ គេសង្កេតឃើញមានទិដ្ឋភាពអ៊ូអរលាយឡំដោយ សំឡេងពិណពាទ្យ ព្រមទាំងក្លិនធូបក្រអូបឈ្ងុយឈ្ងប់ ហើយថែមទាំងមានផ្សែងហុយទ្រុបទៅលើ អាកាសផង។ អ្នកលាបំណាន់ និងអ្នកបន់ស្រន់ ដើរប្រជ្រៀតគ្នា ខ្លះកាន់ផ្កា ទៀនធូប ផ្លែដូងខ្ចី ចេក និងវត្ថុផ្សេងៗទៀតដែលជាតង្វាយចំពោះអ្នកតា។

យើងហ៊ានត្រឹមតែសន្និដ្ឋានថា អ្នកតាដងកើនេះ អាចជាព្រលឹងព្រះមហាក្សត្រអង្គណាមួយ ឬវីរជនខ្មែរណាមួយដែលមានហឫទ័យស្រឡាញ់ជាតិសាសន៍ខ្មែរ ហើយចង់នៅតាមថែរក្សាអភិបាលការពារប្រជាជាតិខ្មែរឱ្យគង់វង្សនិងរីកចម្រើនរុងរឿង។ ចំណែកប្រជាជាតិខ្មែរនៅតែគោរពស្រឡាញ់ព្រះមហាក្សត្រ ឬវីរជននោះ ដោយទឹកចិត្តគោរពកតញ្ញូ ហើយនៅតែមានជំនឿជឿជាក់ទៅលើដួងព្រលឹងរបស់បុព្វបុរសរបស់ខ្លួន ថានឹងជួយដោះទុក្ខធុរ និងបំពេញសេចក្តីត្រូវការរបស់ខ្លួនដូចកាលដែលលោកមានជីវិតរស់នៅដូច្នោះដែរ ។

យើងខ្ញុំសង្កេតឃើញថា អ្នកតាដងកើនេះស័ក្តិសិទ្ធិណាស់។ រៀងរាល់ថ្ងៃ ជាពិសេសថ្ងៃសីលមានប្រជាជាច្រើនកុះករទៅបន់ស្រន់ ឬលាបំណាន់ចំពោះមុខអ្នកតាអង្គនេះដោយពេលខ្លះមានទាំងថ្វាយភ្លេងពិណពាទ្យទៀតផង។

៣.២-លោកតាស្រុះភ្នំដោះក្រមុំ

ភ្នំដោះក្រមុំ ស្ថិតនៅក្នុងក្រុងសែនមនោរម្យ ខេត្តមណ្ឌលគិរី។ នៅលើភ្នំនេះមានអាគារអាស្រមជាទីសក្ការបូជាមួយខ្នង ដែលសាងសង់ឡើងក្នុងរចនាបថអាគារលំនៅឋានរបស់ជនជាតិព្នងនៅតំបន់នោះ។ នៅក្នុងអាស្រមនោះមានរូបសំណាកមួយដែលមានមនុស្សម្នា នៅតំបន់នោះគោរពបូជា។ ហើយរូបសំណាកនោះមាននាមថា "លោកតាស្រុះ"។

ប្រវត្តិរឿងរ៉ាវដែលបណ្តាលឱ្យកើតមានឡើងនូវអាគារនិងរូបសំណាកលោកតាស្រុះនេះ គឺមានរឿងព្រេងមួយតំណាលថា៖ មានយុវជនម្នាក់ឈ្មោះស្រុះ រស់នៅក្នុងភូមិអូរទ្រេ តែងតែធ្វើដំណើរជាញឹកញាប់ទៅលេងបងប្អូនភូមិត្រពាំងអំបិលហើយបានឃើញយុវតីម្នាក់ឈ្មោះផ្ទំ មានរូបសម្បត្តិស្រស់ស្អាតលើសនារីៗនៅក្នុងភូមិនោះ។ បន្ទាប់មកយុវជនស្រុះក៏ជាប់ចិត្តស្រលាញ់យុវតីផ្ទំ ហើយមានទំនាក់ទំនងជាមួយនាងរហូតដល់បានស្គាល់ចិត្តថ្លើមគ្នា។ យុវជន

ស្រុះបានសុំឪពុកម្តាយចូលដណ្តឹងយុវតីផ្ទំដើម្បីរៀបការ។ ឪពុកម្តាយនាងផ្ទំយល់ព្រមតែពុំទាន់កំណត់ពេលវេលា ព្រោះមង្គលការអាចកំណត់ទៅបានលុះណាតែខាងកូនកំលោះ អាចរកបណ្ណាការសម្រាប់ជូនទៅខាងកូនក្រមុំសព្វគ្រប់សិនដូចជា ក្របី គោ ជ្រូក ពាងសម្រាប់ដាក់ស្រាព្រមទាំងគ្រឿងអលង្ការជាដើម។

ក្នុងពេលដែលគ្រួសារស្រុះរកជំនូនបានហើយ ខាងគ្រួសារនាងផ្ទំ ដែលកំពុងត្រៀមលក្ខណៈទទួលកូនកំលោះនោះក៏ជួនត្រូវចំពេលប្រមូលផលស្រូវដែរ។ បញ្ហារៀបការត្រូវបានពន្យារពេលសិនព្រោះជនជាតិព្នងមានជំនឿថាអ្វីៗសុទ្ធតែមានព្រលឹង។ ផលស្រូវដែលប្រមូលបានត្រូវយកមកដាក់ក្នុងជង្រុកហើយបើមិនទាន់បានសែននោះទេ គឺមិនអាចឱ្យយកទៅបុកបរិភោគ ឬប្រើប្រាស់ក្នុងពិធីមង្គល ការបានឡើយព្រោះនឹងធ្វើឱ្យមានគ្រោះចង្រៃដល់គូស្រករថ្មី។ ដូច្នេះ គេត្រូវរៀបពិធីសែនព្រលឹងស្រូវជាមុនសិន។

ថ្ងៃនេះគ្រួសារយុវតីផ្ទំបានរៀបចំសែនព្រលឹងស្រូវ ដើម្បីអំពាវនាវហៅព្រលឹងស្រូវដែលវង្វេងបាត់នៅក្នុងព្រៃដោយត្រូវសត្វស៊ីបំផ្លាញ ឬដោយអ្នកថែរក្សាព្រៃភ្នំជ្រោះជ្រលងដងអូរចាប់ឃាត់ទុក។ ក្នុងពេលជាមួយគ្នានោះ ឪពុកម្តាយយុវតីផ្ទំធ្ងល់យ៉ាងខ្លាំង ព្រោះយុវតីផ្ទំបានទៅដងទឹកយូរពេកមិនឃើញ ត្រឡប់មកវិញ។ គេក៏បានស្រែកប្រកួកហៅនាងគ្រប់ទិសទីហើយដើរទៅដល់អណ្តូងទឹក ប៉ុន្តែឃើញតែកាផា និងឃ្លោកសម្រាប់ដងទឹក។

ដំណឹងនេះបានធ្វើឱ្យយុវជនស្រុះព្រួយចិត្តយ៉ាងខ្លាំង។ គេនៅតែបន្តព្យាយាមដើររកយុវតីផ្ទំ ជានិច្ច។ ថ្ងៃមួយយុវជនស្រុះត្រូវទៅកាប់ឫស្សីនៅក្បែរភ្នំពីរ គឺភ្នំមួយមានព្រលឹងលោកយាយជីហូវ ថែរក្សានិងភ្នំមួយទៀតមានព្រលឹងលោកយាយជីហ្គរថែរក្សា។ ពេលលោកយាយទាំងពីរឃើញយុវជនស្រុះ ជញ្ជូនឫស្សីមកដាក់ក្បែរអណ្តូងទឹក លោកយាយទាំងពីរក៏បានប្រាប់យុវតីផ្ទំឱ្យមកជួបគូដណ្តឹង។ ខណៈនោះយុវជនស្រុះភ្ញាក់ផ្អើលយ៉ាងខ្លាំង។

យុវតីផ្ទំបានរៀបរាប់សេចក្តីនឹករលឹករបស់ខ្លួនចំពោះយុវជនស្រុះ និងដំណើរជីវិតរបស់នាងក្នុងពេលបាត់ខ្លួន។ នាងបានបញ្ជាក់ថាលោកយាយទាំងពីរបានឃាត់នាង ឱ្យនាងថែរក្សាទឹកដីម្តុំអស់នេះ។ នាងក៏បបួលយុវជនស្រុះឱ្យមករស់នៅជាមួយនាង ដើម្បីកសាងសុភមង្គលជាមួយគ្នា។ យុវជនស្រុះក៏ យល់ព្រមតាមការស្នើសុំរបស់យុវតីផ្ទំ។ បន្ទាប់ពីការបាត់ខ្លួនរបស់យុវតីផ្ទំ ហេតុការណ៍បាត់ខ្លួនរបស់ស្រុះបានធ្វើឱ្យមានការជ្រួលច្របល់ពេញភូមិ ដូច្នេះគេនាំគ្នាប្រារព្ធពិធីបន់ស្រន់។ ក្រោយការបន់ស្រន់គេមិនឃើញមានការបាត់ខ្លួនអ្នកដទៃទៀតឡើយ។ ចូលដល់រដូវធ្វើចម្ការ ឪពុកម្តាយយុវជនស្រុះបានទៅធ្វើចម្ការនៅឯភ្នំជីហូវ និងភ្នំជីហ្គរហើយបានជួបស្រុះ និងផ្ទំ។ អ្នកទាំងពីរបាន

រៀបរាប់ថាខ្លួនត្រូវនៅជួយថែរក្សាភូមិស្រុកម្ដុំនេះ សូមកុំឱ្យពុកម៉ែបងប្អូនទាំងអស់គ្នាពិបាកចិត្តអី បើមានទុក្ខសូមអ្នកទាំងអស់ធ្វើពិធីសែនព្រេនរំលឹកដល់ម្ចាស់ទឹក ម្ចាស់ដី និងបារមីភ្នំទៅនឹងបានសេចក្ដីសុខហើយ។ ម្យ៉ាងទៀតលោកយាយទាំងពីរបានផ្ដាំថា ចាប់ពីថ្ងៃនេះទៅសូមឱ្យអ្នកស្រុកនាំគ្នាហៅភ្នំនេះថា "ភ្នំស្រុះផ្ទំ" វិញ។

ភ្នំដោះក្រមុំស្ថិតនៅក្នុងក្រុងសែនមនោរម្យដែលជាទីរួមខេត្តមណ្ឌលគិរីដោយជម្រាលភ្នំខាងត្បូងទល់នឹងព្រលានយន្តហោះ។ ភ្នំនេះគ្របដណ្ដប់ទៅដោយវាលស្មៅពីចង្កេះភ្នំរហូតទៅដល់កំពូលភ្នំ។ ទិដ្ឋភាពភ្នំដោះក្រមុំមានលក្ខណៈស្រដៀងទៅនឹងភ្នំជាច្រើនទៀត ដែលមាននៅក្នុងក្រុងសែនមនោរម្យ និងស្រុកដទៃទៀតនៃខេត្តមណ្ឌលគីរី។ ប្រជាជនទាំងខាងបងប្អូនជនជាតិដើមភាគតិច(ខ្មែរលើ)ក៏ដូចជាបងប្អូនខ្មែរទូទៅដែលរស់នៅក្នុងខេត្តមណ្ឌលគិរីបានចាត់ទុកភ្នំដោះក្រមុំជាកន្លែងសក្ការបូជាមួយ។

ទន្ទឹមនឹងនេះដែរ គេបានចាត់ទុកភ្នំដោះក្រមុំជាមជ្ឈមណ្ឌលវប្បធម៌របស់ខេត្តមណ្ឌលគិរី ដែលស្ថិតនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទៀតផង។ ឯទឹកដីខេត្តនេះតាំងពីសម័យអាណានិគមបារាំងរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៦១ត្រូវបានគេស្គាល់ថាជាតំបន់ខ្ពង់លើនៃស្រុកមួយក្នុងខេត្តក្រចេះ។

ភ្នំដោះក្រមុំគឺហៅតាមការប្រសិទ្ធនាមរបស់មន្ត្រីរាជរដ្ឋាភិបាលម្នាក់ ដែលតែងតែជិះយន្តហោះទៅបំពេញបេសកកម្មរៀបចំដែនដីតំបន់នោះកាលពីទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៥០ និងដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៦០ដើម្បីបង្កើតខេត្តថ្មីមួយទៀត គឺ ខេត្តមណ្ឌលគិរី។ នៅពេលយន្តហោះបន្ទាបចុះ លោកតែងចាប់អារម្មណ៍ចំពោះស្ថានភាពភ្នំជាប់គ្នាទាំងពីរនេះដោយនិយាយជជែកគ្នាលេង។ ដូច្នេះហើយ ការប្រសិទ្ធនាមថា "ភ្នំដោះក្រមុំ" នោះ គឺយោងទៅតាមលក្ខណៈរូបរាងភ្នំដែលមានសភាពដូចសុដន់នារីក្រមុំព្រហ្មចារីកំពុងសម្រាកផ្ងារ។ ឈ្មោះនេះបានជ្រួតជ្រាបដល់បងប្អូនជនជាតិព្នង និងបងប្អូនខ្មែរដែលរស់នៅក្នុងខេត្តនេះតាំងពីពេលនោះរហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន។ យើងខ្ញុំសង្កេតឃើញថា ក្រៅពីរមណីយដ្ឋានទឹកជ្រោះធម្មជាតិប៊ូស្រា ប្រជាជនជាច្រើននៅក្នុងខេត្តមណ្ឌលគិរី ជាពិសេសភ្ញៀវទេសចរដែលមកលេងកម្សាន្តនៅខេត្តនេះតែងឡើងភ្នំដោះក្រមុំដើម្បីគោរពបូជាចំពោះលោកតាស្រុះ។

៣.៣-លោកយាយម៉ៅ ជ្រោះពេជ្រនិល

រឿងរបស់យាយម៉ៅ គេពុំទាន់មានឯកសារណាមួយដាក់លាក់ជាប្រវត្តិសាស្ត្រទេ ប៉ុន្តែរឿងនេះត្រូវបានគេនិយាយតៗគ្នា ពីមាត់មួយទៅមាត់មួយ ទាក់ទងនឹងប្រវត្តិយាយម៉ៅតាំងពីសម័យបុរាណកាលមករហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ។

យោងតាមរឿងព្រេងដែលត្រូវបាន តំណាលតៗគ្នា ពីអតីតកាលមកនេះបានកើតឡើង តាំងពីមុនសម័យអាណានិគមបារាំង។ លោកយាយម៉ៅ គឺជាស្ត្រីដ៏ស្អាតផូរផង់ហើយបានរៀបការជាមួយនឹងមេទ័ពម្នាក់។ ក្រោយពេលដែលស្វាមីរបស់គាត់ធ្វើមរណកាលក្នុងសង្គ្រាមរវាងកម្ពុជា និងថៃ គាត់ក៏បានដឹកនាំទ័ពឡើងប្រឆាំងតបវិញ។ ពេលនោះ លោកយាយក៏បានក្លាយជាវីរនារីដ៏ល្បីល្បាញរបស់ជនជាតិខ្មែរ។ រឿងតំណាលមួយទៀតថា ស្វាមីរបស់ដូនម៉ៅជាមេទ័ព បានចេញទៅធ្វើសង្គ្រាម តាមផ្លូវសមុទ្រ ដោយសារតែនឹកស្វាមីខ្លាំងពេក ដូនម៉ៅនោះក៏ទៅតាមរក ហើយក៏បានមកដួលស្លាប់នៅខេត្តកោះកុង ក្លាយជាអ្នកដូន។

ដោយឡែក មានរឿងនិទានមួយទៀតដំណាលថា កាលពីសម័យមុនមានមេកន្ទ្រាញម្នាក់ឈ្មោះដុច ត្រួតត្រាកុលសម្ព័ន្ធជនជាតិព័រនៅស្រុកភ្នំក្រវាញ ខេត្តពោធិ៍សាត់ ដែលពីមុនហៅថាព្រៃខ្លាដំរី។ តាដុចមានឫទ្ធិអំណាចខ្លាំងពូកែណាស់ ជាមនុស្សធ្មឹងដែក ស្បែកស្ពាន់ ហើយកាលនោះ មានយុវតីម្នាក់ ជនជាតិព័រឈ្មោះនាងម៉ៅមានរូបឆោមល្អល្អះ ត្រូវបានមេកន្ទ្រាញយកធ្វើជាភរិយា។ ក្រោយយាយម៉ៅនិងតាដុចស្លាប់ បានបន្សល់ទុកទ្រព្យសម្បត្តិជាច្រើនដោយហេតុថា ពួកគាត់គ្មានកូនបន្តពូជពង្ស ចិត្តរបស់ពួកគាត់នៅមិនដាច់អាល័យក៏ចាប់ជាតិជាអ្នកតាអ្នកដូន នៅចាំយាមថែរក្សាទឹកដីនោះតែម្តង។ បន្ទាប់មក មេកន្ទ្រាញដែលឡើងកាន់តំណែងក្រោយៗ ក៏នៅតែគោរពកោតខ្លាចតាដុច យាយម៉ៅ ដូចកាលនៅរស់ ថែមទាំងយកដុំថ្ម២ដុំធំៗ ដាក់ទន្ទឹមគ្នា ធ្វើរោងប្រក់ស្បូវត្រង់ផ្នូរតាយាយ ដោយឧបកិច្ចសុំឱ្យពួកគាត់តាមថែរក្សាជនជាតិព័រ កុំឱ្យមានជំងឺតម្កាត់អ្វីឡើយ។ គ្រាមួយ ដូនម៉ៅបានចូលសណ្ឋិតក្នុងរូបស្នងម្នាក់ហើយប្រាប់អ្នកស្រុកថា គាត់មានភារកិច្ចតាមថែរក្សាមនុស្សលោក មិនត្រឹមតែតំបន់ភ្នំក្រវាញនេះទេ ខេត្តផ្សេងៗទៀត រួមមានខេត្តកំពង់ស្ពឺ ខេត្តកោះកុង ក្រុងកំពង់សោម ពិសេសកូនចៅដែលធ្វើដំណើរតាមសមុទ្រ ក៏លោកយាយតាមមើលថែរក្សាដែរ។

ដោយសារតែហេតុនេះ ទើបអ្នកជំនាន់ក្រោយបានរៀបចំការសែនព្រេនដូនលោកយាយម៉ៅ និងលោកតាដុចរៀងរាល់ឆ្នាំនៅអំឡុងខែមិថុនា។ អ្នកមានជំនឿតែងនាំគ្នាទៅវត្តឬក៏ទីសក្ការៈនានាដើម្បីគោរពបូជា។ គេនាំយកសំណែនដូចជា ក្បាលជ្រូក មាន់ស្ងោរនិងគ្រឿងសក្ការៈ មានដូចជា ស្លាធម៌ ដូងទុំ ផ្កាភ្ញីនិងបាយសី តាមទំនៀមទម្លាប់របស់ប្រជាជនខ្មែរ ទៅសែនលោកយាយ លោកតារហូតមកដល់សព្វថ្ងៃ។

តាមរយៈស្នាដៃនិពន្ធរបស់លោកសេក សុផាត និងលោកស្តើង ធូរ កាលពីរវាងឆ្នាំ ១៨៦៦ អ្នក ដូនម៉ៅនេះកាចណាស់ គឺបើអ្នកណាធ្វើដំណើរកាត់តាមផ្លូវជ្រោះភ្នំពេជ្រនិល

ហើយមិនបានបង្អង់ឈប់ ដើម្បីសុំសេចក្ដីសុខសប្បាយទេ ឬប្រព្រឹត្តចោរកម្មផ្សេងៗ អ្នកដូននឹងធ្វើជាហេតុផ្សេងៗ មានជំងឺតម្កាត់ ឬមើលផ្លូវដែលត្រូវធ្វើដំណើរមិនឃើញ ដែលអាចបណ្ដាលឱ្យបើកខុសផ្លូវ មានគ្រោះថ្នាក់ដល់ជីវិតៗមួយវិញទៀត បើអ្នកណា មានគំនុំហើយមានប្រាថ្នានឹងព្យាបាទអ្នកដទៃ ហើយទៅធ្វើការបន់សុំឱ្យអ្នកដូនជួយទៅបង្រ្កាបគូសត្រូវរបស់ខ្លួនដោយសន្យាថា បើបានសម្រេចដូចការបន់ នឹងថ្វាយវត្ថុអ្វីមួយនោះ អ្នកដូនក៏ទៅកាច់ ធ្វើតាមបំណងអ្នកដែលបន់នោះក៏មានៗ ដោយហេតុតែកាចសាហាវយ៉ាងនេះ ទើបបារាំងសែស (ក្នុងសម័យអាណានិគមបារាំងរវាងឆ្នាំ១៩០០ថ្វាយ) បានទៅបាញ់ទិសក្ការៈអ្នកដូននោះម្ដងៗ តាំងពីពេលនោះមក អ្នកដូននេះ ក៏ថយអានុភាពបន្ដិចៗ លុះអំឡុងឆ្នាំ១៩៤០ ជំនាន់ជប៉ុនចូលស្រុក បានកេណ្ឌប្រជាពលរដ្ឋ ចំណុះខេត្តកំពត ឱ្យទៅជីកលេណដ្ឋាន នៅត្រង់ថ្នល់បត់ភ្នំទ្វារកំពតនោះ ហើយពលករទាំងនោះ បានទៅធ្វើម៉ុំបរិវេណទីសក្ការៈដូនម៉ៅឱ្យស្មោកគ្រោក មានបន្ទោរបង់លាមកពាសវាលពាសកាល គាត់មានការខឹងសម្បា អ្នកទាំងនោះជាខ្លាំង ទើបដូនម៉ៅ ក៏ធ្វើឱ្យមានជំងឺស្លាប់អស់ជាច្រើននាក់ៗ អ្នកខ្លះទៀតមានជំងឺឈឺតាំងពីកន្លែងកាប់ដីរហូតដល់ផ្ទះក៏ស្លាប់ ស្លាប់រង្គាលចោលប្រពន្ធ កូនឱ្យនៅមេម៉ាយគរគោក រហូតទាល់តែបាននាមថាមេម៉ាយជំនាន់ជប៉ុនកេណ្ឌៗ ដោយឃើញហេតុការស្ដែងយ៉ាងនេះ បានជាអ្នកស្រុក ទាំងខ្មែរទាំងចិន យួន ចាម ជ្វា បាក់បបខ្ចបខ្ចាចបារមីយាយម៉ៅៗ ម្នាក់ៗ កាលបើមានការត្រូវធ្វើដំណើរទៅដល់កន្លែងនោះ គេមានការប្រុងប្រយ័ត្ន មានវត្ថុកំដរដែលសម្រាប់ថ្វាយអ្នកដូនម៉ៅពុំដែលខានឡើយ ។

៣.៤-អ្នកតានៅភ្នំឈើកាច់

តាមអ្នកប្រវត្តសាស្ដ្រខ្លះ តំបន់ភូមិសាស្ដ្រភ្នំឈើកាច់ស្រុកបាភ្នំ គឺជាអតីតរាជធានីខ្មែរដែលមានឈ្មោះថា វ្យាធបុរៈឬទីក្រុងទាក់ដំរីៗ ប៉ុន្ដែតាមមតិរបស់អ្នកស្រាវជ្រាវប្រវត្តិសាស្ដ្រខ្លះទៀតថា ក្រុងវ្យាធបុរៈនេះទីតាំងនៅអង្គរបូរី ក្នុងខេត្តតាកែវវិញៗ ពិធីឡើងអ្នកតានៅបាភ្នំនេះ ជារៀងរាល់ឆ្នាំតែងមានសកាពឱឡារិកអធិកអធមខ្លាំងណាស់ៗ គេឃើញមន្ដ្រីធំៗនៃក្រសួងវប្បធម៌មន្ដ្រីសំខាន់ក្នុងព្រៃវែង អ្នកសិល្បករ អ្នកកាសែតទូរទស្សន៍បានចូលរួមក្នុងពិធីដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងរយៈពេលបីថ្ងៃ ហើយដែល មហាជននៅតំបន់ជិតខាងតែងតែទៅចូលរួមស្ទើររៀងរាល់ឆ្នាំៗ មានការរៀបចំរណ្ដាប់ តង្វាយនិងគ្រឿងសក្ការៈបូជាចំពោះអ្នកតា ការប្រគុំភ្លេងល្បីៗខាងតន្ដ្រីបុរាណសម្រាប់បញ្ចូលរូប ជួនកាលក៏តម្រូវឱ្យមានវង់ភ្លេងពិណពាទ្យជាចាំបាច់ផងដែរៗ

នេះបញ្ជាក់ថា ប្រជាជននៅទីនេះមានការគោរពអ្នកតាខ្លាំងណាស់ ហើយមិនត្រឹមតែ

ប៉ុណ្ណោះគេថែមទាំងរៀបចំពិធីឡើងអ្នកតាមិនដែលខកខានឡើយ។

៣.៩-អ្នកតាឃ្លាំងមឿង

នៅក្នុងខេត្តពោធិ៍សាត់ មានអ្នកតាធំមួយដ៏ល្បីល្បាញ ដែលមានលំដាប់ថ្នាក់កម្រិតជាតិផងដែរ។ តាមព្រឹត្តិការណ៍ប្រវត្តិសាស្ត្រ នាសតវត្សរ៍ទី១៦ ក្នុងរជ្ជកាលព្រះបាទចន្ទរាជា មានវីរជនស្នេហាជាតិម្នាក់ឈ្មោះ តាពេជ ស្ម័គ្រចិត្តបម្រើព្រះចន្ទរាជា ក្នុងនាមជាមេទ័ព។ ក្នុងការតស៊ូប្រយុទ្ធដ៏ខ្លាំងក្លាជាមួយទ័ពជេដ្ឋាធិរាជនៅបន្ទាយខេត្តពោធិ៍សាត់ លោកតាពេជឃើញសេនាទាហានស្លាប់ច្រើនពេក ដោយទ័ពខាងថៅហ្វាកៅ មានទាហានច្រើនលើសលុបនោះ តាពេជ ក៏ទូលសុំព្រះអង្គចន្ទរាជាទៅកេណ្ឌទ័ពខ្មោចមកជួយច្បាំង។ នៅក្នុងពេលធ្វើហោមពិធីដ៏ឱឡារិកនោះ លោកតាពេជក៏លោតចុះទៅក្នុងរណ្ដៅ ហើយក៏បានស្លាប់បាត់បង់ជីវិត ដោយសារមុតនឹងចុងដាវ លំពែង ដែលដាំប្រូងប្រាង នៅក្នុងរណ្ដៅនោះទៅ។ បន្ទាប់ពីនោះមកនៅថ្ងៃពេញបូណ៌មីខែពិសាខ ឆាកប្រយុទ្ធដ៏ធំសម្បើមអស្ចារ្យក៏ប្រព្រឹត្តឡើង រវាងទ័ពព្រះចន្ទរាជា និងទ័ពស្ដេចកន។ ក្នុងយប់ងងឹតនោះស្រាប់តែគេបានឮសន្ធឹកគ្គងខ្លាំងគ្រាំគ្រេងដូចមេឃរលំភ្នំរលើងធ្វើឱ្យពួកទ័ពដែលចោមរោមព័ទ្ធបន្ទាយត្រូវបាក់បែករត់ខ្ចាត់ខ្ចាយស្លាប់អស់ពលរេហ៍ជាច្រើនឥតគណនា។ ជ័យជម្នះដ៏កក្រើកទឹកកក្រើកដីនេះ ត្រូវបានភាគីខាងចន្ទរាជាសន្មតថា បានមកដោយសារមានទ័ពខ្មោច បិសាចដែលលោកតាពេជ បានទៅកេណ្ឌមកជួយ។ គេលុបរណ្ដៅត្រង់កន្លែងដែលថៅពញាមឿងស្លាប់ ហើយក្រោយមកព្រលឹងអ្នកតាឃ្លាំងមឿងក៏បានមកសណ្ឋិតនៅគ្រប់គ្រងរណ្ដៅនោះ។ ពីជំនាន់មួយទៅជំនាន់មួយ គេនាំគ្នាប្រារព្ធធ្វើពីធីឡើងអ្នកតាដ៏អធិកអធមគគ្រឹកគគ្រេង ដើម្បីរលឹកគុណូបការរបស់ពញាមឿងនៅខែពិសាខ ជារៀងរាល់ឆ្នាំ។

ចំពោះប្រវត្តិរឿងរ៉ាវទាក់ទងនឹងអ្នកតាឃ្លាំងមឿងនេះមានដូចតទៅ៖

ក្នុងអតីតកាលកន្លងទៅ ក្នុងរាជព្រះចន្ទរាជា ស្ដេចគង់នៅបន្ទាយលង្វែកគ. ស. ១៥០២។ កាលជាន់នោះ ស្រុកខ្មែរជាស្រុកចំណុះសៀមនៅឡើយ តែងនាំសួយសារអាករឡើងទៅស្រុកសៀម។ ព្រះចៅសៀមចាត់ព្រះរាជបុត្រមួយអង្គមាននាមមិនប្រាកដ ឱ្យមកនៅស្រុកខ្មែរដើម្បីមើលការខុសត្រូវ ធ្វើជាអ្នកត្រួតត្រាខាងពន្ធអាករគ្រប់យ៉ាង ក្រែងស្ដេចស្រុកខ្មែរ មានចិត្តមិនត្រង់ បំបាត់សួយសារអាករយកទៅមិនអស់ ឬមួយក្រែងស្ដេចខ្មែរមានគំនិតក្បត់ មានចិត្តមិនត្រង់នឹងរាជការ ដោយប្រការណាមួយទើបប្រើព្រះរាជបុត្រពេញព្រះហឫទ័យមកនៅដើម្បីជំនួសព្រះនេត្រព្រះអង្គ។ ចំណែកព្រះរាជបុត្រមានចិញ្ចឹមសត្វឆ្មាតមួយ ឆ្មាតនោះមានមារយាទចេះដឹងប្រហែលមនុស្ស ជាសត្វខុសពីសត្វដទៃ

ធម្មតា បេះស្រឡាញ់ម្ចាស់ ប្រើនាំសារទៅមករវាងស្រុកខ្មែរនឹងស្រុកសៀមបានដោយស្ទាត់។

ថ្ងៃមួយ ព្រះចន្ទរាជានឹកព្រួយព្រះទ័យថា ព្រះថៅលោកមិនទុកព្រះហឫទ័យនឹងយើងហើយ បានជាលោកចាត់ព្រះរាជបុត្រឱ្យមើលការផ្ទាល់ ណាមួយព្រះរាជបុត្រនោះមានការរំលោភបៀតបៀន មិនមានសេចក្ដីកោតក្រែងបង្គាប់ឱ្យនាំសួយឡើងនគរខ្លួនហួសហេតុ។ ទ្រង់តូចព្រះហឫទ័យយ៉ាងខ្លាំង អត់ទ្រាំពុំបាន ក៏បង្គាប់ពួកពេជ្ឈឃាដឱ្យចាប់រាជបុត្រស្ដេចសៀមយកទៅសម្លាប់ចោលក្នុងព្រៃ ក្នុងពេលយប់។ ចំណែកសត្វឆ្មាត លុះព្រឹកឡើងមិនឃើញព្រះរាជបុត្រជាម្ចាស់របស់វា ហើរចុះ ហើរឡើងរកឃើញខ្មោចនៅក្នុងព្រៃ ឆ្មាតឃើញព្រះទម្រង់ វាស្គាល់ច្បាស់ជាម្ចាស់វា ក៏ចឹកពាំព្រះទម្រង់ទៅស្រុកសៀមថ្វាយព្រះបិតា។ ព្រះថៅទតឃើញព្រះទម្រង់ទ្រង់យល់ថា ព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះអង្គដល់ទិវង្គតហើយ រឿងនេះពិតជាស្ដេចស្រុកខ្មែរសម្លាប់។ ទ្រង់ក្រោធខ្លាំងណាស់ កោះប្រជុំពួកសេនាបតីមួយរំពេច មានព្រះបន្ទូលប្រាប់តាមរឿង រួចបង្គាប់ឱ្យលើកកងទ័ពមកសង្សឹកស្ដេចស្រុកខ្មែរវិញ ហើយមានព្រះបន្ទូលថា ត្រូវតែសម្លាប់ព្រះចន្ទរាជា ព្រមទាំងញាតិ សាច់សាលោហិត ទាំងពួកសេនាបតី ហើយរឹបជាន់យកទ្រព្យសម្បត្តិ និងកៀរពួកបណ្ដារាស្ត្រ មកស្រុកសៀមកុំឱ្យសល់។ ពួកកងទ័ពក៏ចេញមកមកដល់បន្ទាយលង្វែក ចូលឡោមព័ទ្ធចាប់ព្រះចន្ទរាជាសម្លាប់ ព្រមទាំងព្រះញាតិ។ ចំណែកព្រះម្នាងប៉ែនជាស្នំ ក៏គៀសខ្លួនរួចអំពីគ្រោះថ្នាក់ជាមួយនឹងសេនាបតី មឿង ព្រមទាំងភរិយា និងបុត្រ៤នាក់ទៀត។ ពួកកងទ័ពសៀមកៀរមនុស្សអំពីស្រុកខ្មែរដោយទាំងព្រះម្នាងប៉ែនទៅជាមួយផងទាំងព្រះរាជទ្រព្យមានវិញ្ញាណឥតវិញ្ញាណ។ ចំណែកមេដំរីសមួយមានកូននៅក្នុងពោះឈ្មោះជំទាវប៉ាលប៉ៃ ដែលជាព្រះទីនាំងដ៏ប្រសើរ ក៏ត្រូវកងទ័ពសៀមកៀរយកទៅដែរ។ ពួកសៀមជាន់នោះ មានសេចក្ដីព្យាបាទ ធ្វើបាបខ្មែរ អស្ចារ្យណាស់ ចាប់មនុស្សដោតស្លឹកត្រចៀក ដឹកយកទៅដូចជាសត្វធាតុ ស្រីណាមានកូនខ្ចី ចាប់ប្រកការុងឱ្យដំរីជាន់ វៀរលែងតែមានកូននៅក្នុងពោះ។ លុះទៅដល់ស្រុកសៀមនាំសេចក្ដីទៅថ្វាយព្រះថៅដោយសព្វគ្រប់។ ដោយសេចក្ដីសង្សឹកបានសម្រេចដូចប្រាថ្នា ព្រះថៅទ្រង់បង្គាប់ឱ្យយកពួកខ្មែរទាំងអស់ទៅនៅមួយក្រុមជិតក្រុង ហើយសន្មត់ឱ្យឈ្មោះថាក្រុមខ្មែរអ្នកគ្រួរ។

ព្រះម្នាងប៉ែន ហាក់ជាស្រីមានបុព្វវាសនា ទុកណាជានាងទទួលគ្រោះថ្នាក់ ដោយសៀមកៀរយកទៅយ៉ាងនឹងក៏ដោយ នាងគង់នៅជាស្រីប្លែកអំពីស្រីផ្សេងៗទៀត។ ដោយអំណាចកូន ដែលនៅក្នុងគភ៌ជាកូនមានឥទ្ធិឫទ្ធិមានបុណ្យ ក៏បណ្ដាលឱ្យអ្នកផងជិតខាងមានចិត្តទោរទន់ រាប់អានស្រឡាញ់ ជួយឧបត្ថម្ភ ជួយយកអាសានាងគ្រប់យ៉ាង។ លុះនាងមានគភ៌

គ្រប់ខែដប់ ក៏ប្រសូតបុត្រមកដោយសុខសប្បាយ អ្នកជិតខាងទាំងប្រុសទាំងស្រី ជួយថែទាំផ្តល់ទឹកក្តៅទឹកត្រជាក់ អ្នកណាក៏មកមិនមានខាន ដោយអំណាចគុណបុណ្យតេជៈបារមីនៃទារកនោះ។ លុះប្រសូតបាន៣ថ្ងៃពួកក្រុមញាតិមិត្តមូលមាត់គ្នា ឱ្យឈ្មោះកូននោះថា ឧទេន។

ចំណែកមេដំរីដែលជាព្រះទីនាំង ក៏កើតកូនក្នុងថ្ងៃតំណាលទារកនោះដែរ តែមេដំរីនោះផ្តាច់ខ្សែទន្ទឹងទៅកើតកូននៅក្នុងព្រៃឆ្ងាយ លាក់មិនឱ្យអ្នកណាមួយដឹងឡើយ ដរាបដល់៣ថ្ងៃទើបនាំកូនមកកាន់ទីកន្លែងដើមវិញ។ កូនដំរីនោះមានពណ៌សម្បុរ ព្រមទាំងមានរូបរាងល្អប្លែក អំពីដំរីធម្មតា អ្នករក្សាដំរីនាំដំណឹងទៅក្រាបទូលព្រះចៅគ្រប់សព្វ ព្រះចៅពេញព្រះហឫទ័យណាស់ ។

តំណាលពីកុមារ ឧទេន លុះបានអាយុប្រាំឆ្នាំ ដឹងសេចក្តីខុសត្រូវខ្លះ នឹកក្នុករកបិតា សួរម្តាយថា ឪពុកខ្ញុំទៅណា ពុំដែលឃើញ ក្មេងគេឯទៀតមានម្តាយឪពុក ខ្ញុំមិនឃើញមានឪពុកដូចគេ។ ម្តាយកាលបើឮកូនសួរដូច្នោះ នាងណែនក្នុងទ្រូង អួលអាក់ខ្មោចផ្សារនិយាយប្រាប់កូនមិនរួច ក៏និយាយបន្ទែបន្ទប់រឿងវៀសទៅ កុំឱ្យកូនសួរទៀតពីព្រោះខ្លាចក្រែងរឿងនោះមិនជិតដឹងទូទៅនឹងដល់នូវសេចក្តីអន្តរាយនៃជីវិត។ កូនចេះតែសួរញយៗ នាងក៏និយាយបង្វែះពង្វាងមិនឱ្យសួរបាន ដរាបដល់កូននោះអាយុ១២ឆ្នាំ។ ថ្ងៃមួយនាងនឹកថា កូននេះខានប្រាប់ពុំបាន ក៏នាំកូនទៅកាន់ទីស្ងាត់តែពីរនាក់ តំណាលរឿងរ៉ាវតាំងពីដើមដល់ចុង កូនស្តាប់បានយល់សេចក្តីសព្វគ្រប់ ប្រាប់ម្តាយឱ្យអត់ទ្រាំសិនចុះ កូននឹងគិតរកមធ្យោបាយណាមួយ ដើម្បីនឹងវិលទៅនគរវិញ។ ចំណែកកុមារឧទេន ចាប់ផ្តើមតាំងពីថ្ងៃដែលបានស្តាប់ពាក្យម្តាយមក ក៏ខំស្វែងរៀនសូត្រវិជ្ជាគ្រប់យ៉ាង មានអក្សរជាដើម ឧទេន ជាកុមារឆ្លាតវៀងវៃ អង់អាចប្លែកអំពីកុមារធម្មតា។

ថ្ងៃមួយ កុមារឧទេនចូលទៅសេពគប់នឹងពួកហ្មដំរី សុំខ្លួនជាអ្នកបម្រើបោសប្រាសរោងដំរី ដើម្បីរៀនវិជ្ជាខាងហ្មដំរីឱ្យស្ទាត់ ថ្ងៃមួយព្រះចៅស្តេចយាងមកទតរោងដំរី ឃើញកុមារនោះ ជួយធ្វើនេះធ្វើនោះ ដោយយកចិត្តទុកដាក់រហ័សរហួនរាងវៃ មានព្រះបន្ទូលសួរថា ក្មេងនេះមកពីណា ហ្មដំរីក្រាបទូលតាមដំណើតដោយសព្វគ្រប់ ទ្រង់ពេញព្រះហឫទ័យមានព្រះបន្ទូលប្រាប់ថា ចូរមើលក្មេងនេះផង។ ចាប់ផ្តើមពីថ្ងៃនោះមក កុមារខំយកចិត្តទុកដាក់ ធ្វើការដោយហ្មត់ចត់ បោសប្រមូលអាចម៍ដំរី ដុតបំពក់ជាជី ដើម្បីយកទៅដាំស្ពៃ ស្ពៃក៏មានគុម្ពធំប្លែក ចម្លែកអំពីស្ពៃអ្នកស្រុកធម្មតា។ លុះស្ពៃនោះធំល្មមដក កុមារឧទេនដកយកទៅលាងយ៉ាងស្អាត រែកយកទៅថ្វាយព្រះចៅ ទ្រង់ទតឃើញមានព្រះបន្ទូលថា នែ! កុមារឯងបានស្ពៃនេះមកពីណា ប្លែកពីស្ពៃធម្មតា។ កុមារក្រាបទូលតាមដំណើរសព្វគ្រប់

ព្រះចៅទ្រង់ប្រទានរង្វាន់ និងមុខងារជាអ្នកត្រួតត្រាភ្នាក់ងារខាងដំរី។

ដំរីជាកូនមេដំរីឈ្មោះដំទាវប៉ាលប៉ៃ ដែលជាទីនាំងដ៏ប្រសើររបស់ព្រះចៅ ក៏ស្រាប់តែចុះប្រេង មានកិរិយាខុសប្រក្រតី កាចសាហាវ មិនព្រមស្តាប់បង្គាប់ព្រិចហ្មស្វាប់ មិនមានអ្នកណាមួយអាចដឹកបាន ថែមទាំងធ្វើបាបអ្នកស្រុក បោចពេចផ្ទះសម្បែងផ្អើលជ្រួលច្របល់ រត់ខ្ចាត់ខ្ចាយចោលទីលំនៅរៀងៗខ្លួន។ ពួកអ្នកគង្វាលដំរីនាំសេចក្តីទៅទូលព្រះចៅៗ ទ្រង់ចាត់ការឱ្យស៊ើបសួររកអ្នកណាដែលអង់អាចក្លាហាន ហ៊ានទៅចាប់ដំរីនោះបាន។ ពេលនោះកុមារឧទេនឆ្លើយថាខ្ញុំហ៊ានទទួលការចាប់ដំរីនោះឱ្យបាន ទើបទ្រង់ប្រគល់ការទៅកុមារឧទេនចាត់ការយ៉ាងណាឱ្យតែចាប់បានព្រះទីនាំងនោះ។ ឧទេនបង្គាប់ឱ្យប្រមូលដំរី៥០០មកដើម្បីនឹងរើសយកដំរីណាគួរយកមកធ្វើផ្ទាក់បាន ទើបរើសយកមេដំរីសឈ្មោះដំទាវប៉ាល់ប៉ៃ។ ពេលចេញទៅចាប់ កុមារឧទេនបង្គាប់ឱ្យរៀបពិធីបួងសួងសែនព្រេនអឹកធឹក។ អ្នកស្រុកផ្អើលមកមើលគឹកកង ពាសពេញមីរដេរដាស។ លុះសែនព្រេនរួចកុមារឧទេនបង្គាប់ឱ្យយកចេក៣ស្និតអំពៅ៣បាច់ ពេលទៅដល់ព្រះទីនាំងស្ទុះមករកហាក់ដូចជាប្រុងនឹងព្រិចតែបែរទៅជាក្រាបថ្វាយបង្គំវិញ ដោយអំណាចតេជៈបុណ្យបារមីនៃឧទេនៗ និយាយទូន្មានប្រដៅថា ទីនាំងឯងតាំងពីថ្ងៃនេះទៅលះបង់មារយាទអាក្រក់ចេញទៅ ត្រូវធ្វើឱ្យស្លូតល្អដូចពីដើម ឱ្យចេក និងអំពៅស៊ី រួចនិយាយថា ឯងទៅតាមយើងថាតែប៉ុណ្ណោះ ស្រាប់តែដំរីដើរតាមទៅដោយស្រួលឥតបាច់ចាប់ចងអ្វីឡើយហាក់ដូចជាហ្មចាស់យូរមកហើយ។

ចាប់ផ្តើមតាំងពីថ្ងៃដែលទៅយកព្រះទីនាំងមក ព្រះចៅទ្រង់ប្រទានរង្វាន់ឱ្យឧទេន និងប្រទានងារថា ជ័យអស្ចារ្យ ជាសេនាខាងទ័ពដំរី និងខាងទាក់ដំរីព្រៃ។ ពួកអ្នករាជការទទួលស្គាល់ ខ្លាចអំណាចឧទេនថាជាអ្នកមោះមុតស្ទាត់ជំនាញខាងហ្មដំរី សូម្បីតែពេលចេញទៅទាក់ដំរីព្រៃម្តងៗ មិនចាំមានគ្នាច្រើនប៉ុន្មាន ក៏ទៅទាក់បានដែរ ហាក់ដូចជាហៅមកបាន ព្រះចៅទ្រង់ពេញនិងទុកព្រះហឫទ័យលើជ័យអស្ចារ្យប្រហែលគ្នានឹងព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះអង្គ។

លុះដល់អាយុ១៦ឆ្នាំ ជ័យអស្ចារ្យភ្នកនឹកដល់បំណងដើម ក៏រំពឹងគិតរកឧបាយណាមួយនឹងដោះខ្លួនចេញអំពីកណ្តាប់ដៃសៀម ហើយទៅនៅស្រុកខ្មែរ សោយរាជ្យស្នងព្រះបិតា និងនាំយកមនុស្សអំពីស្រុកសៀមទៅស្រុកខ្មែរវិញ ព្រមទាំងទ្រព្យសម្បត្តិមានវិញ្ញាណឥតវិញ្ញាណទៅឱ្យអស់អំពីស្រុកសៀម ឱ្យបានសម្រេចដូចសេចក្តីបំណង។

ជ័យអស្ចារ្យដើរនយោបាយចាត់មនុស្ស១៥នាក់ ដែលជាមនុស្សទុកចិត្តស្និទ្ធស្នាល ដូចបងប្អូនបង្កើត ធ្វើជាល និងឈើដើងដំរី ឱ្យយកជាលច្រកអាចម៍ដំរីញាត់ឱ្យណែន ទុកឱ្យស្ងួត

ចាក់រាយតាមស្ទឹង ឬផ្លូវ យកឈើដើងដំរីដើរ សង្កត់ជាស្នាមដានដូចជាដំរីដើរមែនៗ ដើម្បីឱ្យអ្នកស្រុកឃើញ ហើយបាននាំព័ត៌មាននោះក្រាបទូលព្រះចៅៗនឹងទ្រង់ចាត់ឱ្យសេនាជ័យអស្ចារ្យខ្លួនទៅតាមទាក់មិនខាន ម៉្យាងទៀតដើម្បីឱ្យពលដែលព្រះចៅចាត់ឱ្យទៅជាមួយ ជឿជាក់ក្នុងចិត្តថា ជាដានដំរីពិតមែនៗ

ចំណោកអ្នកស្រុកលុះឃើញដានជើងដំរីនិងអាចម៍ធំៗ អណ្តែតតាមទឹកមកដូច្នោះក៏នាំសេចក្តី នោះទៅក្រាបទូលព្រះចៅៗ ទ្រង់ប្រើជ័យអស្ចារ្យ ឱ្យទៅតាមទាក់ដំរីព្រៃដែលមានដានជើងធំនោះ។ ជ័យអស្ចារ្យក្រាបទូលថា សូមព្រះមេត្តាប្រោស បើទ្រង់សព្វព្រះទ័យចង់បានដំរីធំបែបនោះលុះត្រាតែមានគ្នាច្រើន និងដំរីផ្ទាក់ក៏ច្រើន ហើយឱ្យមនុស្សដែលទៅជាមួយទូលព្រះបង្គំទាំងប៉ុន្មាន ស្តាប់បង្គាប់ទូលបង្គំទើបធ្វើការនោះបាន ពេលចេញទៅសូមព្រះអង្គមេត្តាអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើពិធីបួងសួងផង ឱ្យមានជោគជ័យ។ ព្រះចៅទ្រង់អនុញ្ញាតគ្រប់សំណូមពរ ប្រគល់ការនោះឱ្យជ័យអស្ចារ្យតាមត្រូវការធ្វើបែបណាៗស្រេចនៅលើជ័យអស្ចារ្យចុះ។ លុះរៀបធ្វើពិធីរួច ព្រះចៅប្រទានព្រះខ័នសឹកឱ្យអំណាចពេញ បើឈ្មោះណាមិនស្តាប់បង្គាប់អាចសម្លាប់បាន។ លុះចេញទៅបានចំនួន១៥ថ្ងៃដល់ពាក់កណ្តាលផ្លូវមកស្រុកខ្មែរ ជ័យអស្ចារ្យផ្ញើសារទៅក្រាបទូលព្រះចៅវិញថា សូមទ្រង់មេត្តាប្រោស ទូលបង្គំជាខ្ញុំតាមទាក់ដំរីធំនោះកាន់តែឃើញដានកៀកហើយ តែអស់ស្បៀង សូមព្រះអង្គមេត្តាប្រោសព្រះរាជទានបញ្ជូនមកឱ្យឆាប់ ដើម្បីនឹងធ្វើការឱ្យបានសម្រេចដូចបំណង។ ព្រះចៅទ្រង់ព្រះរាជទានតាមសេចក្តីសុំដោយរួសរាន់ ដោយបំណងចង់បានដំរីនោះពេក ក្មេចគិតអំពីការបង់ខាតព្រះរាជទ្រព្យឬសង្ស័យដោយហេតុណាមួយឡើយ។

ជ័យអស្ចារ្យលុះបានទទួលស្បៀងអំពីព្រះចៅក៏បន្តដំណើរទៅទៀត ចំនួន៥ថ្ងៃក្រោយមកក៏បានដល់ស្រុកបាត់ដំបង ដែលជាដីខ្មែរ មានអ្នកស្រុកជិតឆ្ងាយគ្រប់តំបន់រត់មកចុះចូលថ្វាយខ្លួនជាពលសេនា ព្រមទាំងសេនាចាស់ម្នាក់ធ្លាប់បម្រើព្រះវរបិតាឈ្មោះ មឿង និងកូនប្រុស៤នាក់បានចូលមក ថ្វាយខ្លួនដែរ ក៏មានមនុស្សច្រើនល្មមតទល់នឹងព្រះចៅសៀម។ ជ័យអស្ចារ្យក៏សរសេរសំបុត្រចងនឹងដំរីប្រើឱ្យទៅអញ្ជើញម្តាយមកស្រុកខ្មែរ រួចចងកូនជំទាវប៉ាលប៉ែឱ្យទៅទទួលម្តាយ។ មេដំរីទៅដល់ទីកន្វែងម្តាយពេលពាក់កណ្តាលអាធ្រាត្រ មេដំរីវាទម្ទាក់បំពង់៣ដង ម្តាយភ្ញាក់នឹកស្មានថាកូន ត្រឡប់មកវិញក៏អុជភ្លើងបំភ្លឺមើល តែមិនឃើញកូនឃើញតែសំបុត្រ មើលដឹងសេចក្តីសព្វគ្រប់ រៀបដំណើរឡើងជិះមេដំរីយ៉ាងប្រញាប់ខំស្រូតឱ្យជួបនឹងកូននៅស្រុកបាត់ដំបង។ ទើបជ័យអស្ចារ្យប្រកាសខ្លួនឱ្យអ្នកស្រុកដឹងច្បាស់ថា ខ្លួននឹងហើយជាព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះចន្ទរាជា គង់នៅបន្ទាយលង្វែក ឥឡូវនេះវិលមកគ្រងរាជ ស្នង

ព្រះបិតា។ រឿងនេះមិនបាត់ស្ងាត់ ជ្រាបដល់ព្រះចៅសៀម ទ្រង់ព្រះពិរោធយ៉ាងខ្លាំងពន់ពេកនឹកតូចចិត្តព្រះទ័យក្រៃលែង ទ្រង់ប្រជុំពួកសេនាយោធាមកប្រាប់ថា ជ័យអស្ចារ្យប្រើឧបាយកលបោកបញ្ឆោតយកព្រះខ័នសឹក ព្រមទាំងទ្រព្យមានវិញ្ញាណឥតវិញ្ញាណរត់ទៅស្រុកខ្មែរ ហេតុនេះត្រូវលើកទ័ពទៅតាមដណ្ដើមយកមកវិញឱ្យបាន ហើយចាប់ជ័យអស្ចារ្យ សម្លាប់ឱ្យផុតពូជព្រះចន្ទរាជា ព្រមទាំងពួករាជការទាំងប៉ុន្មានកុំឱ្យសល់។

ជ័យអស្ចារ្យបានដំណឹងច្បាស់ថា ព្រះចៅលើកទ័ពមកតាមដូច្នោះ ទ្រង់ជំនុំនឹងសេនាបតីថា ឥឡូវពលសេនាយើង និងគ្រឿងអាវុធយុទ្ធភ័ណ្ឌរបស់យើងពុំបរិបូណ៌ តើអ្នករាល់គ្នាគិតរកឧបាយកលបែបណា ឱ្យមានជ័យជម្នះ ពេលនេះសេនាទាំងអស់មិនមានអ្នកណាមួយហ៊ានឆ្លើយទទួលជានាអះអាងសោះ មានតែសេនាមឿង ឆ្លើយជានាអះអាងថា ហ៊ានតទល់នឹងទ័ពសៀម ដោយឧបាយមួយដ៏ចំឡែក គឺហ៊ានប្ដូរជីវិតដើម្បីនឹងទៅកែនពលខ្មោចធ្វើជាទ័ពច្បាំងនឹងពលសៀម។ ទើបបង្គាប់ឱ្យជីករណ្ដៅទំហំ២ម៉ែត្រ២ជ្រុង ជម្រៅ២ម៉ែត្រ រួចឱ្យដាក់គ្រឿងសាស្ត្រាវុធក្នុងរណ្ដៅនោះដើម្បីនឹងលោតឱ្យជង់ស្លាប់ក្នុង រណ្ដៅ តែមុនពេលលោតសម្លាប់ខ្លួនសេនាមឿង បង្គាប់ឱ្យពួកពលរដ្ឋទាំងអស់មកស្ដាប់ពាក្យឱវាទលោកប្រកាសថា សូមឱ្យអស់លោកខំប្រឹងយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងរឿងចម្បាំងពេលនេះ ដើម្បីរំដោះដែនដីខ្មែរឱ្យបានរួចអំពីកណ្ដាប់ដៃនៃបច្ចាមិត្ត។ ចំណែកខ្ញុំៗជានាខាងទ័ពខ្មោច សូមអស់លោកសង្ឃឹមទុកចុះ បើខ្ញុំស្លាប់ទៅបាន៧ថ្ងៃឮសូរសន្ទឹកហ៊ោកញ្ជ្រៀវបីដូចជាសំឡេងផ្គរលាន់នោះ យើងនឹងមានជ័យជម្នះហើយ។ លុះផ្ដាំរួចលោតចុះក្នុងរណ្ដៅព្រឹប ប្រពន្ធឃើញប្ដីលោតដូច្នោះ ក៏លោតទៅជាមួយនឹងប្ដី ព្រមទាំងកូនប្រុស២នាក់ស្លាប់ជាមួយគ្នា ដល់ថ្ងៃជាគម្រប់៧លាន់ឮសូរសន្ទឹកដូចកាលផ្ដាំមែន។ ទ័ពសៀមចូលដល់បាត់ដំបង ឆ្លងចូលមកដល់អូរមួយ សព្វថ្ងៃគេហៅថា អូរស្វាយដូនកែវ ជួបគ្នានឹងទ័ពជ័យអស្ចារ្យ ទ័ពខ្មោចចេញទៅមុនសម្ដែងឫទ្ធិ ធ្វើឱ្យពលសៀមវិលមុខ ចុកពោះចុកក្អួតដួលស្រូសៗ ទ័ពព្រះជ័យអស្ចារ្យចូលទៅកាប់សម្លាប់អស់ពួកកងទ័ពសៀម ទប់ទល់មិនបាន ថយទៅដល់បាត់ដំបង ធ្វើសារទៅក្រាបទូលព្រះចៅសៀមតាមដំណើរសព្វគ្រប់ ព្រះចៅទ្រង់ជ្រាបឱ្យទ័ពថយត្រឡប់ទៅស្រុកសៀមវិញ។

ចំណែកពួកកងទ័ពព្រះជ័យអស្ចារ្យ ក៏បាននាំគ្នាមកកាន់កាប់បន្ទាយវិញ។ សព្វថ្ងៃនេះគេហៅថាបន្ទាយជ័យ។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមក ព្រះជ័យអស្ចារ្យបានទទួលរាជាភិសេកសោយរាជ្យ និងទទួលនាមជាព្រះជ័យចេស្ដាព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី គង់នៅបន្ទាយជ័យ។ លុះព្រះអង្គបានឡើងសោយរាជ្យសម្បត្តិសុខសាន្តហើយ ទ្រង់នឹកឃើញដល់គុណូបការៈ

សេនាមឿង ដែលស៊ូប្ដូរជីវិតចំពោះព្រះអង្គ និង ចំពោះទឹកដីខ្មែរ ទ្រង់ក៏ចាត់ឱ្យធ្វើបុណ្យឧទ្ទិស ដល់ដួងវិញ្ញាណក្ខន្ធរបស់សេនាមឿងយ៉ាង ឱឡារិកអស្ចារ្យ ជាប់ជាទំនៀមរហូតមក។ សព្វថ្ងៃនេះ គេហៅថាធ្វើបុណ្យឡើងអ្នកតាឃ្លាំងមឿងទៅវិញ។ ការគោរពបូជាចំពោះអ្នកតាឃ្លាំងមឿងគឺជាកតញ្ញូតាធម៌មួយដែលកុលបុត្រខ្មែរគ្រប់រូបត្រូវបំពេញចំពោះបុព្វបុរសស្នេហាជាតិដែលហ៊ានលះបង់ជីវិតរបស់ខ្លួនដើម្បីជាតិមាតុភូមិ។ នេះជាគំរូវីរភាពមួយដ៏ល្អសម្រាប់កូនខ្មែរជំនាន់ក្រោយ។

៣.៦-អ្នកតាដំបងគ្រញូង

សព្វថ្ងៃនេះ និមិត្តសញ្ញារបស់ខេត្តបាត់ដំបងគឺរូបលោកតាដំបងគ្រញូង។ ប្រវត្តិរឿងដែលជាប់ទាក់ទងនឹងលោកតាដំបងគ្រញូងនេះមានដូចតទៅៈ

នាយញូងមានដើមកំណើត នៅស្រុកស្ទួនមង្ឈុត មានឪពុកឈ្មោះ ស្ទួន ម្ដាយឈ្មោះ សែន។ មុននឹងនាយញូងមកទំពោះម្ដាយ បុរសជាឪពុកបានសុបិនឃើញព្រះកាល យកដាវមួយមកប្រគល់ឱ្យ។ តាមសុបិននេះលោកគ្រូចៅអធិការវត្តក្ដី បានទស្សន៍ទាយថា ប្ដីប្រពន្ធនេះនឹងបានកូនប្រុសហើយកូនប្រុសនេះនឹងបានឡើងសោយរាជ្យ តែមិនមានអាយុវែងទេ។ នៅពេលដែលនាងសែនមានផ្ទៃពោះ នាងចង់បរិភោគប្រមាត់ដី។ នាយស្ទួនជាប្ដីតែងតែទៅបេះកាត់យកមកចម្អិនធ្វើអាហារឱ្យប្រពន្ធបរិភោគតាមចំណង់ជាប្រក្រតី។ គ្រប់ថ្ងៃខែ ពេលវេលាកាលណា គឺនៅថ្ងៃទី៦កើត ខែពិសាខ ឆ្នាំថោះ ព. ស. ១១៥៤ នាងសែនសម្រាលបានកូនប្រុសម្នាក់ ដូចហោរាទស្សន៍ទាយមែន។ ទារកនោះមានសម្បុរខ្មៅស្រអែមស្វាយដែលជាហេតុនាំឱ្យម្ដាយឪពុកដាក់ឈ្មោះហៅថា ញូង។

លុះចូលដល់វ័យល្មមនឹងសិក្សាបាន កុមារ ញូង ត្រូវបានឪពុកម្ដាយយកទៅឱ្យរៀនសូត្រជាមួយលោកគ្រូចៅអធិការវត្តក្ដី។ ស្ទេះសេចក្ដីប៉ុណ្ណឹងចុះ នឹងនិយាយអំពីព្រះបាទចក្រព័ត្របន្តិចសិន។ កាលដែលព្រះបាទស័ង្ឃចក្រ ឬស្ដេចគំលង់ ព្រះមហាក្សត្រខ្មែរទី១៥ ចូលទីវង្គតទៅ ព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះអង្គព្រះនាមចក្រព័ត្របានឡើងសោយរាជសម្បត្តិ គ្រប់គ្រងប្រទេសកម្ពុជាបន្តពីព្រះបិតាក្នុងព្រះជន្ម២១វស្សា។ ពិធីអភិសេកព្រះចក្រព័ត្រជាព្រះមហាក្សត្របានប្រារព្ធយ៉ាងឱឡារិកនៅថ្ងៃទី៣កើត ខែចេត្រ ឆ្នាំវក ព. ស. ១៥១៦។ ព្រះអង្គជាស្ដេចខ្មែរទី១៦ ហើយមានព្រះរាជបរមនាមថា ព្រះបាទសម្ដេចព្រះចក្រពត្រាធិរាជមរមបពិត្រ។ ព្រះអង្គគង់នៅព្រះបរមរាជវាំងមហានគរដដែល។ព្រះបាទចក្រព័ត្រ មានព្រះរាជាបុត្រពីរព្រះអង្គ។ បុត្រច្បង ព្រះនាមបទុមកុមារប្រសូតនៅឆ្នាំវក និងព្រះរាជបុត្របន្ទាប់ព្រះនាមសិរីកុមារប្រសូតនៅឆ្នាំរកា។ ជាមួយគ្នានេះអ្នកម្នាងកែវត្រូវជាមហេសីម្នាក់ទៀតរបស់ស្ដេចចក្រព័ត្រ ក៏

មានគត់ដែរ គឺនៅក្នុងឆ្នាំជូត ព. ស. ១៩៤២។ សម័យមួយព្រះរាជាបានចេញបញ្ជាឱ្យនាម៉ឺនសព្វមុខ មន្ត្រីកេណ្ឌប្រជានុរាស្ត្រគ្រប់ខេត្តខណ្ឌ ឱ្យមកកាប់ឈើជញ្ជូនថ្ម សាងសង់ព្រះបរមរាជវាំង និងបាចទឹកសម្អាតស្រះ អូរប្រឡាយតូចធំក្នុងព្រះនគរ។ ក្នុងចំណោមប្រជាជនកំណែនទាំងនោះគេឃើញមានបុរសម្នាក់មាឌមាំ រាងធំសម្បុរខ្មៅ ឈ្មោះនាយញូង។ នាយញូងត្រូវចៅហ្វាយខេត្តចាត់ឱ្យធ្វើជាមេរយពួកកំណែន ហើយត្រូវបានបញ្ជូនទៅបំពេញការងារនៅឯមហានគរ។ ក្រុមរបស់នាយគ្រញូង ត្រូវគេបង្គាប់ឱ្យទៅកាប់ឈើ និងជញ្ជូនថ្ម នៅជើងភ្នំដងរែក។ ក្រុមកំណែនខ្លះទៀត ក៏មានទៅធ្វើការឯភ្នំគូលែនដែរ។ ព្រឹត្តិការណ៍កំណែននេះ បានធ្វើឱ្យប្រជាជនខ្មែរទាំងប្រុស ទាំងស្រី ខឹងសម្បាក្តៅក្រហាយគ្រប់ៗគ្នា។ គឺដោយសារខ្លាចអំណាចស្តេច ខ្លាចទទួលទោសពៃរ៍ ម៉្លោះហើយ ម្នាក់ៗចេះតែខំមាត់សង្កត់ធ្មេញ គោរពធ្វើតាមតែបញ្ជាទៅ។

ថ្ងៃមួយនាយញូង ត្រូវដល់វេននៅចាំជំរំ ហើយមានភារកិច្ចដាំស្ងួចម្ហូបអាហារសម្រាប់សមាជិកក្រុមកំណែនឯទៀត ដែលទៅបំពេញភារកិច្ច។ វេលាដាំបាយឆ្អិនកាលណា នាយញូងរកអ្វីមិនបានមកជ្រួយបាយ ក៏ងាកឆ្វេងស្តាំ ស្រាប់តែក្រឡេកឃើញមែកដើមរកាខ្មៅ។ នាយញូងក៏ឈោងចាប់យកមែកដើមរកាខ្មៅនេះមកជ្រួយបាយ។ រំពេចភ្លាមនោះ បាយដែលមានពណ៌សស្គុះ ក៏ប្រែក្លាយជាខ្មៅវិញ។ ដោយក្តីហេវហត់ និងឃ្លានផងនាយញូងក៏បរិភោគ បាយពណ៌ខ្មៅនោះទាល់តែអស់ពីខ្ទះ។ បន្ទាប់មកនាយញូងក៏ចាប់ផ្តើមដាំបាយថ្មីសម្រាប់សមាជិកកំណែនឯទៀត។ តែម្តងនេះដល់ពេលនាយញូងរកមែកដើមរកាខ្មៅនោះមកជ្រួយបាយ ស្រាប់តែមែកឈើនោះបាត់ស្រមោល រកមិនឃើញ។ មែកដើមរកាខ្មៅ ដែលបាននោះ គេមិនដឹងឡើយថា ជាអន្តរាគមន៍របស់ទេវតា ឬខ្មោចអារក្សយកមកដាក់ ហើយលាក់បំបាំងវិញ ឬយ៉ាងណានោះទេ ប៉ុន្តែបើតាមពង្សាវតារវត្តទឹកវិល ក្នុងស្រុកស្អាង ខេត្តកណ្តាល បានសរសេរកត់ត្រាទុកមកថា ដោយគុណបុណ្យបារមីនាយញូងនឹងត្រូវបានធ្វើជាស្តេច ទើបបានជាទេវតាមកដាក់បណ្តុះឱ្យមានដើមរកាខ្មៅ ដុះនៅចំកណ្តាលកន្លែងដែលពួកកំណែនរបស់នាយញូង ត្រូវមកបោះជំរំតាំងទីយ៉ាងដូច្នេះ។ គ្រាន់តែបរិភោគបាយនោះឆ្អែត នាយញូងក៏ចាប់ផ្តើមមានកម្លាំងខ្លាំងក្លា កើតឡើងប្រឹសៗ ជាលំដាប់ដោយមិនដឹងខ្លួន។ គឺនៅពេលដែលនាយញូងចាប់ទាញពត់មែកដើមឈើទាលយកមកដាក់ព្យួរសង្រ្កែកបាយទើបនាយដឹងថា មានកម្លាំងខ្លាំងអស្ចារ្យស្មើនឹងដំរីសារប្រាំពីរ។ នាយញូងអាចពត់កាច់និងដកដើមឈើទាលបានយ៉ាងងាយស្រួលមិនបាច់ខំ។ ក្រុមកំណែនទាំងអស់កាលបើឃើញមហិទ្ធិឫទ្ធិបារមីនាយញូង សមាជិកកំណែនទាំងនោះក៏នាំគ្នា

បាក់បបខ្ទបខ្ទាច កោតស្ញប់ស្ញែង គោរពបូជាទុកជាអ្នកមានបុណ្យ។ ម្នាក់ៗយល់ និងជឿថា នាយញូងជាតួអង្គព្រះបាទធម្មិកដែលយាងចុះមកចាប់កំណើតជាមនុស្សលោក ដើម្បីស្រោចស្រង់និងលើកស្ទួយតម្កើងព្រះពុទ្ធសាសនា។ ប្រជាជនកំណែនទាំងនោះនាំគ្នាសុំចុះចូលបម្រើនាយញូង ហើយសុំតែងតាំងឱ្យឡើងធ្វើជាស្ដេច។

នៅពេលដែលនាយញូងកំពុងតែមានកម្លាំងកើនមហិមាដូចដំរីសារប្រាំពីរ ស្រាប់តែមានដំបងមួយបានលេចចេញមកធ្វើជាអាវុធ។ គឺដំបងឈើគ្រញូងមានប្រវែងប្រាំហត្ថមួយចង្អាម។ នាយញូងចាប់យកដំបងនោះមកគ្រវីវិលញាប់ស្មេ ដូចកងចក្រ ហើយនាយក៏អាចហក់លោតបានដល់កម្ពស់ទៅ១៥ហត្ថផងដែរ។ មនុស្សម្នាទាំងឡាយដែលបានឃើញឫទ្ធិចេស្ដារបស់នាយញូងខ្លាំងអស្ចារ្យដូច្នេះ ក៏បានដាក់ឈ្មោះឱ្យថា ដំបងគ្រញូង ជាប់ជារៀងដរាបរហូតមក។ ដឹងច្បាស់ថាខ្លួនមានកម្លាំងខ្លាំងក្លាពូកែ លើសអស់មនុស្សធម្មតា ហើយមានឫទ្ធិបុណ្យអំណាច នាយញូងក៏ចាប់ផ្ដើមបែកគំនិតចង់សោយរាជ្យធ្វើជាស្ដេចដូចដែលក្រុមជនកំណែនទាំងអស់ឱ្យឈប់កាប់ឈើ សម្រាប់យកទៅសង់ព្រះរាជវាំងស្ដេច។ ក្រុមកំណែនទាំងអស់ត្រូវនាំគ្នាកាប់ឈើធ្វើជាដំបងព្រនង់វិញនិងនាំគ្នាកាន់អាវុធមានកាំបិត ដាវលំពែង ពូថៅព្រួញ ធ្នូ ស្នា ហើយនាំគ្នារៀបចំហ្វឹកហ្វឺនជាកងទ័ពដើម្បីចេញដំណើរ ទៅព័ទ្ធវាយវាំងប្រហារស្ដេចព្រះបាទចក្រព័ត្រ។ ប្រជាជនទាំងអស់បានស្មោះស្ម័គ្រនាំគ្នាមូលមីរដើរតាមដំបងគ្រញូង។ ដូច្នេះគេអាចរួចពីកំណែន លែងនឿយហត់កាប់ឈើជញ្ជូនថ្វាយបម្រើស្ដេចទៀត។

ពង្សាវតារវត្តទឹកវិលប្រាប់ថា ដំបងគ្រញូងលើកទ័ព១០ម៉ឺននាក់ទៅឡោមព័ទ្ធព្រះមហានគរ។ ព្រះមហាក្សត្រព្រះនាម ចក្រព័ត្រគ្រានោះដែលកំពុងមានជំងឺរោគាព្យាធិយ៉ាងទម្ងន់ ព្រះអង្គបានចែកទ័ពជាពីរផ្នែក ឱ្យចេញទៅទប់ទល់នឹងដំបងគ្រញូង។ ទ័ពផ្នែកទីមួយត្រូវចេញទៅក្រៅទីក្រុងវាយប្រយុទ្ធប្រឈមមុខផ្ទាល់នឹងសត្រូវ។ ឯទ័ពផ្នែកទីពីរត្រូវនៅប្រចាំការពារព្រះរាជធានី។ ការប៉ះទង្គិចវាំងជល់គ្នារវាងទ័ពទាំងពីរមានសភាពខ្លាំងក្លាគួរឱ្យរន្ធត់។ ទាហានពលសេនាទាំងសងខាងស្លាប់ និងរបួសច្រើនមីរដេរដាស។ ប៉ុន្តែ មិនយូរប៉ុន្មានទ័ពរបស់គ្រញូងក៏ចាប់ផ្ដើមមានប្រៀបជាង ហើយក៏យកបានជោគជ័យ កំទេចទ័ពទីមួយរបស់ស្ដេច ព្រះចក្រព័ត្រ។ ដំបងគ្រញូងវាយសម្រុក រុលរុកតទៅមុខទៀត រហូតដល់ទៅព័ទ្ធជុំជិតព្រះនគរ។ ខាងព្រះមហាក្សត្រ នៅសល់តែទ័ពទុកសម្រាប់ការពារទីក្រុងតែប៉ុណ្ណោះ។ ទោះបីជាដូច្នេះក៏ដោយ ក៏ទ័ពរបស់ដំបងគ្រញូងនៅតែពុំអាចវាយដណ្ដើមយករាជធានីបានដែរ។ កងទ័ពដំបងគ្រញូងឡោមព័ទ្ធព្រះមហានគរអស់រយៈពេល២ខែ ហើយនៅតែមិនទាន់បានជ័យជម្នះ

ផ្តាច់ព្រ័ត្រទៀត។ ក្នុងឱកាសនោះ ជំបងគ្រញូង ចាត់ពលសេនាគ្រប់រូបឱ្យប្រដាប់ជាប់នឹងខ្លួននូវចន្ទុះ និងដំរឈើ។ លុះយប់ជ្រៅកាលណា ជំបងគ្រញូង ក៏បញ្ជាឱ្យពលរេហ៍ទាំងអស់វាយប្រហារសន្ធប់យ៉ាងគគ្រឹក គគ្រេង ដាក់ជណ្តើរលោតផ្លោះឡើងកំពែងមហានគរ យ៉ាងរហ័សរហួន ហើយចាក់ស្រោចស្រព និងដុតដំរឈើបោះចូលទៅលើផ្ទះសម្បែងក្នុងបរិវេណក្រុង។ មិនយូរប៉ុន្មាន កងទ័ពព្រៃរបស់ជំបងគ្រញូង ក៏វាយកំទេចទ្វារមហានគរបានដោយជោគជ័យ ហើយក៏រត់សម្រុកចូលវាយលុក រុករុល ប្រហារកាប់ចាក់យ៉ាងសាហាវឥតត្រាប្រណី ទៅលើកងទ័ពព្រះរាជា និងប្រជាពលរដ្ឋស្លូតត្រង់ ទាំងប្រុសស្រីទាំងចាស់ ទាំងក្មេង។ ក្នុងគ្រានោះ ព្រះមហាក្សត្រព្រះចក្រព័ត្រ ដែលកំពុងដែលមានជំងឺយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ផ្ទំនៅឰព្រះទែន កាលបើឮសូរស្នូរ អាវុធប៉ះទង្គិចគ្នា ឃើញភ្លើងកំពុងតែឆាបឆេះព្រះបរមរាជវាំង ឮសូរសំឡេងស្រែកហ៊ោរកញ្ជ្រៀវអឺងកង លាយឡំដោយការយំយែកស្រែកឈឺចុកចាប់ ព្រះអង្គខំប្រឹងងើបឈរ ដកព្រះខ័នដើម្បីចេញទៅតស៊ូ។ តែព្រះអង្គត្រូវដួលធ្លាក់មកលើព្រះក្រឡាបន្ទំវិញ ហើយសុគតក្នុងគ្រានោះទៅ។

ពង្សាវតារសម្តេចវាំងជួន បានសរសេរថា ព្រះបាទចក្រព័ត្រព្រះមហាក្សត្រខ្មែរទី១៦ បានសុគតនៅក្នុងឆ្នាំជូត ក្នុងព្រះជន្ម៤៩វស្សា។ ព្រះអង្គសោយរាជ្យបាន២៩ឆ្នាំ។ ពង្សាវតារវត្តទឹកវិលបានបញ្ជាក់ថា ជំបងគ្រញូងកាលបើបានជ័យជម្នះត្រួតត្រានគរហើយ បានរៀបចំធ្វើបុណ្យបូជាព្រះសពព្រះបាទចក្រព័ត្រ ហើយយកព្រះអដ្ឋិធាតុព្រះអង្គទៅបញ្ចុះនៅភ្នំក្រោម។

ថ្ងៃ១០កើត ខែពិសាខ ឆ្នាំជូត ព. ស. ១៩៤៩ ជំបងគ្រញូងកូនរាស្ត្រសាមញ្ញដែលមានពង្សចេញពីស្រទាប់ប្រជាជនកសិករបានទទួលអភិសេក ឡើងសោយរាជ្យសម្បត្តិគ្រប់គ្រងប្រទេសកម្ពុជា។ ជំបងគ្រញូងក្លាយជាស្តេចទី១៧បន្ទាប់ពីព្រះបាទចក្រព័ត្រ ហើយបានដាក់ឈ្មោះថ្មីជាព្រះមហាក្សត្រថា ព្រះបាទគោតមអមរទេវរាជ។

គ្រាន់តែបានទទួលជ័យជម្នះឡើងកាន់អំណាច និងសោយរាជ្យភ្លាម ស្តេចជំបងគ្រញូងមិនទុកឱ្យរាជវង្សានុវង្សព្រះមហាក្សត្រមុនបានសុខឡើយ។ ព្រះអង្គចេញបញ្ជាទៅគ្រប់មន្ត្រីពលសេនាទៅតាមភូមិស្រុក តំបន់នានាក្នុងព្រះរាជាអាណាចក្រ ឱ្យដើរស្រាវជ្រាវ ឆែកឆេររកចាប់ចង ឃុំឃាំងសមាជិកក្រុមព្រះញាតិវង្សទាំងអស់ ហើយយកទៅសម្លាប់ចោលដោយដុតក្នុងភ្លើងទាំងរស់។

ថ្ងៃងពីព្រះបទុមកុមារ បុត្រច្បងព្រះបាទចក្រព័ត្រ ដែលទើបតែមានអាយុ១៣វស្សាភ័យភិតតតឧបមា ហើយបានគេចលួចរត់រួចផុតពីកណ្តាប់ដៃពួកស្តេចជំបងគ្រញូង។ ព្រះអង្គបានទៅសាងផ្នួសជាងសង្ឃ ក្នុងព្រៃភ្នំក្រំថ្ម ចាប់តាំងពីថ្ងៃនោះមក។ គេបានដឹងថាព្រះអង្គមិនដែល

ទាក់ទង ឬនិមន្តចេញចូលកាត់តាមស្រុកភូមិអ្នកស្រុកឡើយ ហើយគេបានដឹងទៀតថាព្រះអង្គព្រមទាំងបានរៀនចេះចាំគ្រប់សិល្បសាស្ត្រ វេទមន្តវិជ្ជាការខ្លាំងពូកែអស្ចារ្យ។

ចំណែកឯព្រះរាជបុត្រទី២ គឺព្រះសិរីកុមារ ដែលទើបតែមានព្រះជន្ម៩ព្រះវស្សារួមជាមួយនឹងមេដោះ ខំរត់ពួនគេចវេសវាងយករួចខ្លួនដែរ តែរត់មិនផុតត្រូវក្រុមសេនាដំបងគ្រញូងចាប់បាន។ ព្រះសិរីកុមារត្រូវពលសេនាទាំងនោះចាប់គ្រវាត់បោះចូលទៅក្នុងគ្នក់ភ្លើងដើម្បីឱ្យស្លាប់។ នាកាលនោះ ពេលល្ងាចព្រលប់យប់បន្តិចហេតុតែសំណាងបុណ្យបារមីមកជួយទាន់ស្រាប់តែពលទាហានមួយក្រុមមកដល់មើលឃើញប្រទះនឹងភ្នែក ក៏កើតមានចិត្តសង្វេគអាណិតអាសូរនាំគ្នាអូសទាញព្រះសិរីកុមារចេញពីភ្លើងយកមកលាក់ទុកក្នុងគម្ពោតផ្តៅក្រែក ហើយក៏នាំគ្នារត់បាត់ទៅ។ ព្រះអង្គមិនសុគតទេ គ្រាន់តែត្រូវភ្លើងឆាបឆេះរលេះរលួយមានដំបៅ ស្លាកស្នាម ពាសពេញរាងកាយតែប៉ុណ្ណោះ។

បន្ទាប់មកថៃ្ងដន្យអ្វី មានព្រះសង្ឃមួយក្រុមនិមន្តកាត់មកតាមនោះ បានយល់ឃើញព្រះសិរីកុមារស្ថិតក្នុងសភាពដ៏សែនខ្លោចផ្សារដូច្នេះ ព្រះសង្ឃទាំងអស់អង្គ មានចិត្តមេត្តាករុណា សង្គ្រោះជួយរើសយកទៅចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សា។ អស់កាលយូរបន្តិចមក ដំបៅព្រះរាជកុមារក៏បានជាសះស្បើយ តែដៃជើងរបស់ព្រះអង្គត្រូវឡើងក្រញឹងក្រញង់រួញជាប់គ្នា រកដើរមិនកើត។ ដើម្បីនឹងធ្វើចលនាទៅមុខថយក្រោយទៅឆ្វេងទៅស្តាំងព្រះអង្គខំប្រឹងរំកិលដោយគូទ។ ហេតុដូច្នេះហើយបានជាអ្នកផងទាំងពួងដាក់ឈ្មោះឱ្យថា ព្រហ្មកិល។ អ្នកខ្លះទៀតនិយមហៅពញាក្រែក ព្រោះព្រះសង្ឃបានរើសយកចេញពីគម្ពោតផ្តៅក្រែក។ ឥឡូវយើងនឹងអធិប្បាយនិយាយអំពីស្តេចដំបងគ្រញូងក្សត្រខ្មែរទី១៧វិញ ព្រះអង្គសោយរាជ្យបាន៧ឆ្នាំ ៧ខែហើយ។ ថ្ងៃមួយព្រះអង្គបានកោះហៅ ព្រះរាជហោរាមកទស្សន៍ទាយមើលជោគជតារាសីរបស់ព្រះអង្គ។ ព្រះអង្គចង់ដឹងថា តើមានអ្នកមានបុណ្យណាមួយអាចមកដណ្តើមរាជ្យពីព្រះអង្គឬទេ។ ហោរាបានវាយលេខអត្ថ: គន់គូរបូកសងគុណចែកចុះឡើង មើលទៅឃើញថា ព្រះអង្គដំបងគ្រញូងសោយរាជ្យសម្បត្តិប្រទេសកម្ពុជាបានតែ ៧ឆ្នាំ ៧ខែនិង៧ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ។ ដូច្នេះ៧ថ្ងៃទៀត ព្រះអង្គនឹងត្រូវអស់បុណ្យ។ ពេលនោះនឹងមានអ្នកមានបុណ្យចេញមកដណ្តើមយករាជ្យសម្បត្តិជាក់ជាមិនខាន។

ឮសូរហោរាទស្សន៍ទាយដូច្នេះ ស្តេចដំបងគ្រញូងនឹកគិតថា បើអ្នកមានបុណ្យនោះចេញមកមែន យើងនឹងយកដំបងគ្រញូងរបស់យើង គប់វាឱ្យបែកខ្ទេចម៉ត់តែម្តង។ បើយើងវាយកម្ទេច យកជ័យជម្នះមិនបានទេ នោះយើងនឹងសូមចុះចាញ់ ហើយយើងនឹងលើករាជបល្ល័ង្កថ្វាយភ្លាម ដើម្បីជៀសវាងកុំឱ្យកើយមាន

សង្គ្រាមកាប់សម្លាប់បង្ហូរឈាមគ្នា។ ដូច្នេះ ប្រទេសជាតិខ្មែរក៏មិនរងទុក្ខវេទនាព្រាត់ប្រាស់ មិនមានកម្មពៀរវេរាដោយសារតែរូបយើងដែរ។ ឯរូបយើងសោត ក៏គ្មានជាប់ជំពាក់កម្មពៀរនឹងបណ្តាជនខ្មែរ ហើយយើងក៏គ្មានអ្នកណាអាចដាក់កំហុស ផ្តន្ទាទោសជេរប្រទេសផ្តាសា តកូនតចៅរៀងរហូតទៅដែរ។

ដំណឹងទស្សន៍ទាយបានលេចឮជ្រួតជ្រាបទៅដល់ប្រជានុរាស្ត្រគ្រប់ទិសទី។ ថ្ងៃទី៧ មកដល់កាលណាមនុស្សម្នាអ្នកស្រុកភូមិ ពីគ្រប់តំបន់ជិតឆ្ងាយ នាំគ្នាមកមហានគរជួបជុំ កុះករកកកុញទ្រហឹងអឺងកង រង់ចាំមើលអ្នកមានបុណ្យ។ ពញាក្រែក ឬព្រហ្មកិល ចង់ទៅទីក្រុងដែរ ហើយក៏បានសុំសេចក្តី អនុញ្ញាតពីព្រះសង្ឃ ដើម្បីទៅមើលអ្នកមានបុណ្យនឹងគេដែរ។ កាលនោះ នាយខំប្រឹងរំកិលថែរគាស់លើដីអូសគូទធ្វើដំណើរ យ៉ាងសែនត្រដាបត្រដួស តាមផ្លូវឆ្ពោះទៅកាន់មហានគរដោយមានជំនឿ និងសង្ឃឹមថា បើមានអ្នកមានបុណ្យចេញមកមែន អ្នកដែលមានជំងឺ មានរោគាព្យាធិ មនុស្សខ្វាក់ មនុស្សខ្វិន មុខតែនឹងជាសះស្បើយ មើលឃើញដើររួច ដូចដើមជាមិនខាន។

កាលបើបានឃើញអ្នកមានបុណ្យ ជិះសេះមកដល់ដូចហោរាទស្សន៍ទាយ ប្រជាពលរដ្ឋដែលនាំគ្នាចាំមើល កកកុញក្នុងមហានគរ បាននាំគ្នាស្រែកហ៊ោរកញ្ជ្រៀវ ទ្រហឹងអឺងកងរត់ពពាក់ពពូនតាមមើលព្រឹត្តិការណ៍។ ចំណែកស្តេចដំបងគ្រញូង ដែលរង់ចាំអ្នកមានបុណ្យជាយូរណាស់មកហើយ កាលបើបានឃើញជាក់ស្តែងនឹងភ្នែកកើតមានក្តីមួហ្មងក្តៅក្រហាយខឹងសម្បាជាខ្លាំង ចាប់ទាញដំបងគ្រញូង មកគប់ចោលតម្រង់ទៅពញាក្រែក ឬព្រហ្មកិល ដើម្បីប្រហារជីវិត ឱ្យក្សិណក្ស័យតែម្តង។ ប៉ុន្តែដំបងរបស់ស្តេចដំបងគ្រញូងបែរជាអស់ឫទ្ធិ មិនបានប៉ះចំអ្នកមានបុណ្យទេ ហើយក៏ធ្លាក់បាត់ទៅ។ កន្លែងដែលដំបងធ្លាក់ក៏ក្លាយជាអូរដែលមានឈ្មោះថាអូរដំបង។ ហើយតំបន់នោះក៏មានឈ្មោះថា បាត់ដំបង។

ឃើញហេតុភេទដ៏អស្ចារ្យដូច្នោះ ប្រជានុរាស្ត្រខ្មែរគ្រប់រូប ព្រមទាំងសេនា នាហ្មឺនសព្វមុខមន្ត្រីក៏នាំគ្នាក្រាបថ្វាយបង្គំសំពះទទួលព្រហ្មកិល។ ឯស្តេចដំបងគ្រញូងវិញ ដែលយល់ដឹងថា ខ្លួនអស់បុណ្យបារមី អស់សមត្ថភាព ក៏សុខចិត្តដាក់ខ្លួន ក្រាបថ្វាយបង្គំ ពញាក្រែក ឬព្រហ្មកិលសុំចំណុះចុះចាញ់ហើយលើករាជសម្បត្តិប្រគល់ថ្វាយក្នុងពេលជាមួយគ្នានោះទៅហោង។

អតីតស្តេចដំបងគ្រញូង បានសម្រេចចិត្តធ្វើដូចអ្វីដែលបានគិតទុកនោះមែន គឺធ្វើដំណើរគ្មានទិសដៅ ចាកចេញពីព្រះនគរក្នុងខែភទ្របទ ឆ្នាំរក។ ដំបងគ្រញូងបានទៅដល់ស្រុកលាវ។ កាលនោះ នគរចម្ប៉ាសាក់ ត្រូវហ្វូងដំរីចេញមកយាយីរាតត្បាត ធ្វើឱ្យប្រជានុរាស្ត្ររងទុក្ខវេទនា និងវិនាសហិនហោចអស់ជាច្រើន។

ស្តេចដំបងគ្រញូង បានចេញទៅជួយយកអាសារស្តេចលាវ កំចាត់អស់ហ្វូងដំរី។

ដូច្នេះហើយ ដើម្បីតបស្នងសងគុណផង ហើយជាពិសេស ដោយភ័យព្រួយបារម្ភ ខ្លាចកម្លាំងអំណាច តេជៈបារមីផងទើបបានជាស្តេចស្រុកលាវ ព្រះស៊ីសុច្ចណាគុណហ៊ុត លើកកូនក្រមុំព្រះនាម សយបុប្ផា ឱ្យទៅដំបងគ្រញូងធ្វើជាភរិយា។ តែស្តេចលាវនឹកគិតក្នុងខ្លួនម្នាក់ឯងថា ដំបងគ្រញូងនេះ ខ្លាំងពូកែណាស់ ហើយនឹងអាចក្បត់ដណ្តើមរាជ្យពីយើងជាមិនខាន។ ដូច្នេះ ត្រូវតែធ្វើដូចម្តេចដើម្បីកំចាត់ឱ្យបានមុនជាដាច់ខាត។ ស្តេចលាវក៏អង្វរកូនស្រីឱ្យប្រើល្បិចកិច្ចកល ស៊ើបសួរប្តីថា តើធ្វើដូចម្តេចទើបគេអាចសម្លាប់បាន ហើយបើចង់សម្លាប់វិញ តើគេប្រើមធ្យោបាយដូចម្តេចដែរ។ កាលណាបានដឹងគ្រប់សេចក្តីហើយ នាងត្រូវមកប្រាប់បិតាវិញជាបន្ទាន់។

លុះទៅដោយការលួងលោមរបស់ប្រពន្ធ ដំបងគ្រញូងរៀបរាប់អស់នូវរឿងអាថ៌កំបាំងដែលមានជាប់ទាក់ទងទៅនឹងអាយុជីវិតរបស់ខ្លួន។ នាងសយបុប្ផា ក៏យកដំណឹងនោះទៅប្រាប់បិតាតាមដំណើររឿង។ បានដឹងដូចបំណង ស្តេចលាវមិនបង្អន់យូរឡើយក៏ចាត់ចែងរៀបចំឱ្យធ្វើគ្រឿងយន្តដាក់ក្នុងបង្គន់សម្រាប់សម្លាប់ដំបងគ្រញូង។ ថ្ងៃមួយ នៅពេលដែលដើរចូលទៅក្នុងបង្គន់ ដំបងគ្រញូងដើរទៅទាក់ជើងនឹងខ្សែជាហេតុធ្វើឱ្យគន្ទឹះគ្រឿងយន្ត បាញ់ស្នចំចូលក្នុងរន្ធគូថ ដែលជាកន្លែងដួងកែវជីវិត។ ដំបងគ្រញូងមិនបានស្លាប់ភ្លាមនោះទេ។ ពេលនោះ ដំបងគ្រញូងយល់ច្បាស់ណាស់អំពីបុព្វហេតុដែល បណ្តាលឱ្យអស់ជីវិត។ គាត់បានពោលថា មិនគួរណាយើងមកបរាជ័យចាញ់បោកគេដោយសារតែសម្មស្សរបស់ស្ត្រីសោះ ហើយគាត់បានផ្តែផ្តាំទៀតថាៈ

-មិនត្រូវដេកលង់លក់ទេ នៅពេលណាដែលយើងត្រូវខ្យល់បោកបក់ បបោសអង្អែល។

-កាលណាចូលដំណេក មិនត្រូវនិយាយរឿងអាថ៌កំបាំងប្រាប់ប្រពន្ធទេ។

-មិនត្រូវទុកចិត្តស្រីណា ដែលនៅក្រៅគ្រួសារឡើយ។

- កាលណាឃ្លានគេត្រូវយកអង្ករមកលាងដណ្តាំបាយឱ្យឆ្អិនសិន សឹមបរិភោគជាក្រោយ។

ដោយមានរបួសជាទម្ងន់ ដំបងគ្រញូងក៏ចាកចេញពីស្រុកលាវ ហើយត្រឡប់ទៅស្លាប់នៅឯស្រុកកំណើតរបស់ខ្លួនវិញ គឺនៅស្រុកសួនមង្ឃុត នេះបើតាមពង្សាវតារវត្តទឹកវិល។ ពង្សាវតារដដែល បានបញ្ជាក់បន្តទៀតថា ព្រះនាងសយបុប្ផា ដែលពោរពេញទៅដោយវិប្បដិសារី បានធ្វើដំណើរទៅតាមស្វាមី ហើយបម្រើកំដរ ប្រណិប័តន៍ រហូតដល់ថ្ងៃស្លាប់។ ព្រះនាងបានរៀបចំធ្វើពិធីបូជាសពតាម ទំនៀមទម្លាប់ ប្រពៃណី ហើយបានយកអដ្ឋិធាតុទៅតម្កល់ទុកក្នុងចេតិយមួយក្នុងស្រុកចម្ប៉ាសាក់។

ចំណែក ពញាក្រែកឬព្រហ្មកិល វិញ ព្រះអង្គបានទទួលរាជាភិសេក នៅថ្ងៃ១កើត ខែមិគសិរ ឆ្នាំរកា ព. ស. ១៩៩២។ ព្រះអង្គបានទទួលព្រះបរមនាមថា ព្រះបាទសម្តេចសន្ធពអម្រែក ព្រះបរមព្រហ្មកិលអង្គម្ចាស់ នេះបើតាមពង្សាវតារ របស់ព្រះអង្គម្ចាស់នព្វរតន៍។ តែបើតាមពង្សាវតារ វត្តកោកកាក ថា ពញាក្រែកឬព្រហ្មកិល ព្រះអង្គមានព្រះបរមនាមថា ព្រះបាទសន្ធពអម្រិន្ទ។

ការប្រកាន់យកសច្ចធម៌របស់លោកតាដំបងគ្រញូង ទឹកចិត្តអង់អាចក្លាហាននិងបណ្តាំប្រកបដោយគតិបណ្ឌិតធ្វើឱ្យយើងចង់ចាំជារឿងរហូត។

៣.៧-អ្នកតាក្រហមក

អ្នកតាក្រហមកឋិតនៅភូមិមហារាជ សព្វថ្ងៃគេហៅថា ភូមិឈើទាល សង្កាត់បឹងត្រាញ់ ស្រុកសំរោង ខេត្តតាកែវ ។ អ្នកតានេះ មានខ្ទមធ្វើដោយឈើប្រក់ស្លឹក ជញ្ជាំងក្តារ។ អ្នកស្រុកទើបនឹងសង់អាស្រមថ្មីមួយទៀតដោយស៊ីម៉ងត៍នៅទន្ទឹមគ្នានឹងខ្ទមចាស់ពីមុនៗ។ នៅខាងក្រោយអាស្រម មានដំបូក ហើយមានដើមឈើដុះស៊ុបទ្រុប តាំងនៅលើដីទួលមួយខ្ពស់ ដែលអ្នកស្រុកនេះនិយមហៅថា លោកតាភូមិ។ លោកតាម្នាក់និយាយថា អ្នកតានេះមិនដឹងជាមានពីកាលណាទេ គាត់កើតឡើងដឹងក្តីកាលណា ក៏ឃើញអ្នកតានេះតែម្តង ប្រហែលជាកើតមានពីត្រឹមសម័យដែលមនុស្សមកតាំងនៅលើភូមិមហារាជនេះ។ អ្នកតានេះមានឥទ្ធិពលលើអ្នកស្រុកភូមិនេះណាស់ ចេះជួយថែរក្សាសេចក្តីសុខនិងជួយស្វែងរកយុត្តិធម៌ឱ្យអ្នកស្រុក ភូមិទៀតផង។ សម័យដើម កាលបើមានរឿងរ៉ាវផ្សេងៗកើតឡើងរវាងអ្នកភូមិ ឬមានការឈ្លោះទាស់ទែងគ្នាជាដើម គេតែងទៅប្តឹង ស្បថចំពោះមុខអ្នកតានោះ រាប់រៀបតាមដំណើររឿងរៀងៗខ្លួនហើយមានសូត្រពាក្យស្បថប្រាំជានទៀតផង គូវិវាទទាំងពីរក៏សុខចិត្តរៀងៗខ្លួនជាការស្រេចមិនបាច់ប្តឹងផ្តល់ដល់រដ្ឋការមុខក្រសួងទៀតទេ។ ពាក្យសម្បថនេះ ឃើញថាស័ក្តិសិទ្ធិមែន។ បើអ្នកណាប្រព្រឹត្តពុំសុចរិតទៀងត្រង់ទេ អ្នកនោះមុខជាអន្តរាយរហូតដល់ស្លាប់យ៉ាងទាន់ហន់ក៏សឹងមាន។ ម៉្យាងទៀត អ្នកតានេះស្អប់ណាស់មនុស្សណាពាក់មួក ជិះដំរី និងស្ត្រីមានផ្ទៃពោះដើរកាត់មុខមិនបានទេ នឹងបណ្តាលឱ្យរលូតកូន បើអ្នកមានបុណ្យស័ក្តិនឹងធ្លាក់បុណ្យស័ក្តិ ។ អ្នកស្រុកខ្លាចហើយមិនហ៊ានប្រព្រឹត្តបំពានចំពោះរឿងនេះទេ ។

អ្នកស្រុកតំណាលតៗមកថា ប្រមាណជា ៨០ ឬ៩០ឆ្នាំកន្លងទៅហើយ មានតាចាស់ម្នាក់ឈ្មោះង៉ែត ប្រពន្ធឈ្មោះលឿង ផ្ទះគាត់នៅចម្ងាយប្រមាណ៤០០ម ពីទិសអាគ្នេយ៍នៃអាស្រមអ្នកតានោះ។ តាង៉ែតជាអ្នករកស៊ីធ្វើទឹកត្នោត។ គាត់បានធ្វើទឹកត្នោតមួយដើមក្បែរខ្ទមអ្នកតានេះឯង។ ពេលដែលឡើងគាបត្នោតនោះ

ម្តងៗ តាង៉ែតចេះតែជ្រលួសមាត់ក ដោយគាប ទៅវាបាក់ ឬក្រឡាប់ផ្កាត្នោតពីឃ្នាបៗ អ្នកតានេះ ខឹង ក៏ប្រានតាង៉ែតទម្លាក់ពីចុងត្នោតមកដី ហើយទៅចូលរូបអ្នកស្រុកម្នាក់ ឱ្យនិយាយថា លោកតាមិនឱ្យតាង៉ែតធ្វើត្នោតទៀតទេ ឱ្យរកស៊ីអ្វីដទៃទៀតទៅ កុំដើរគាបផ្កាគេទៀត គេឈឺណាស់ៗ ត្រោះជាតាង៉ែត មិនស្តាប់ក្នុងពេលនោះដែរៗ តែលុះគាត់បានស្រាកស្រាន្តជាចាកជំងឺ មានកម្លាំងស្រួលបួលឡើងវិញ គាត់ក៏ចាប់ធ្វើរបរត្នោតទៀត គាត់ធ្វើដើមដដែលហ្នឹងៗ ពេលនោះអ្នកតាក្រហមកដែលគេហៅថាអ្នកតាភូមិនោះលែងប្រានតាង៉ែតទម្លាក់ដូចមុនទៀតហើយ អ្នកតាខឹងខ្លាំងណាស់ ដោយប្រដៅតាង៉ែតមិនស្តាប់ ក៏ចាប់តាង៉ែតយកទៅដាក់ច្រវាក់ភ្ជាប់នឹងសសរខ្ទមអ្នកតា អស់ពេលមួយយប់មួយថ្ងៃៗ ប្រពន្ធកូនបាត់តាង៉ែតដើររកមិនឃើញសោះ រកចុះរកឡើងក៏បានឃើញតាង៉ែត នៅខ្ទមអ្នកតាៗ ពេលនោះតាង៉ែតឃើញប្រពន្ធដើរចូលទៅ គាត់ក៏ស្រែកប្រាប់មកថា អញទៅមិនរួចទេ អញជាប់ច្រវាក់ជើងហើយ!ៗ ឮដូច្នោះ ប្រពន្ធកូនក៏ខំទាញគាត់ចេញពីខ្ទមអ្នកតា តែគ្មានកម្រើកសោះ ទាញយ៉ាងណាក៏មិនរួច គេឃើញជើងគាត់ទាំងពីរព័ទ្ធជាប់នឹងសសរខ្ទម ហើយឮសូរច្រវាក់ច្រាវៗនៅក្បែរគាត់នោះដែរៗ ប្រពន្ធកូនខំទាញទាល់ចំណោះ នៅតែមិនរួច ក៏តាំងបែរបន់ ចុះញ៉ម សុំឱ្យអ្នកតាលែងតាង៉ែតនោះមកវិញៗ អ្នកតាក៏លែងតាង៉ែត ឱ្យមកជួបជុំប្រពន្ធកូនវិញដូចធម្មតាៗ តាំងពីពេលនោះមក អ្នកស្រុកភូមិក៏នាំគ្នាជឿស៊ប់ចំពោះអ្នកតានោះឥតរាករេ គេតែងបន់គ្រប់ៗគ្នា ក្នុងពេលណាដែលមានទុក្ខព្រួយ ឬបាត់របស់ទ្រព្យផ្សេងៗ ឬក៏ចង់បានជ័យជម្នះក្នុងការលេងល្បែងស៊ីសងជាដើមៗ គោលបំណងនៃការបន់នេះច្រើនតែបានសម្រេចដូចបំណងរៀងៗរហូតមកៗ ឯរបៀបតង្វាយគេច្រើនថ្វាយស្វាធម៌ដៃ១គូ ស្វាធម៌ដូង១គូ មាន់ស្ងោរ១ មាន់រស់ ឬមាន់ឈ្នាក់ នំ ចេកប្រាក់ ទង់ ទៅតាមការដែលគេបានបន់ៗ

ពិធីឡើងអ្នកតាក្រហមក ឬអ្នកតាភូមិនេះ គេកំណត់ធ្វើនៅថ្ងៃ១៣កើត ខែពិសាខរៀងរាល់ឆ្នាំៗ អ្នកស្រុកមហារាជ(ភូមិឈើទាល) រៀបចំធ្វើពិធីនេះរៀងរាល់ឆ្នាំៗ ឆ្នាំខ្លះគេធ្វើបង្ហារួចនិមន្តព្រះសង្ឃចម្រើនព្រះបរិត្ត រួចទេសនាៗ ព្រឹកឡើងនិមន្តព្រះសង្ឃដារ ឆាន់ ដល់ពេលល្ងាច ទើបគេចាប់ធ្វើពិធីបញ្ជាន់រូបៗ ប៉ុន្តែមានឆ្នាំខ្លះ គេធ្វើបញ្ជាន់រូបតែម្តង មិនមាននិមន្តព្រះសង្ឃឆាន់ទេៗ អ្នកតានោះ មានរូបសម្ទីងជាភេទប្រុស សម្រាប់ចូលមកនិយាយកិច្ចការប្រាប់កូនចៅៗ តារូបសម្ទីងនោះមានអាយុប្រមាណ ៥០ ឆ្នាំ គឺអ្នកតាក្រហមកចូលជាន់តែម្តង ឥតមានអ្នកណារើសទេៗ ប៉ុន្តែតមកខាងក្រោយ រូបនោះក៏កាន់តែចាស់ ចូលជាន់លែងកើត អ្នកស្រុកក៏រើសរករូបថ្មីទៀត ដោយគេបួងសួងថា បើអ្នកតាស្រឡាញ់អ្នកណាសូមឱ្យចូលរូបអ្នកនោះចុះ ព្រោះរូបមុនចាស់ណាស់ហើយៗ គេបួងសួងរួច

ហើយ ក៏ចាប់លេងក្មេងខ្មែរឱ្យអ្នកតារើសរូបចូលទៅ។ សព្វថ្ងៃនេះ ចូលរូបតាម្នាក់ឈ្មោះតាអនដែលជារូបថ្មី អាយុ៥០ឆ្នាំប្លាយដែរ ទើបនឹងចូលធ្វើសម្នឹងក្នុងឆ្នាំ១៩៦៦។ មុននេះគាត់នៅភូមិខ្នារុង សង្កាត់បឹងត្រាញ់ ស្រុកសំរោង ខេត្តតាកែវ។

៣.៨-លោកយាយពេញ ភ្នំដូនពេញ

ពងពង្សាវតារខ្លះបាននិទានពីប្រវត្តិសាស្ត្រនៃក្រុងភ្នំពេញ ដោយមានសេចក្ដីសម្រួលដូចតទៅ៖

ក្នុងកាលដែលកន្លងយូរទៅហើយ មានស្ត្រីមេម៉ាយម្នាក់ជាអ្នកមានទ្រព្យស្ដុកស្ដម្ភ ដែលអ្នកផងហៅថា ដូនពេញ។ ផ្ទះគាត់តាំងនៅលើទួលខ្ពស់មួយ នៅលើត្រើយខាងលិចនៃទន្លេប្រាបឈាម គឺទន្លេចតុមុខសព្វថ្ងៃនេះ។

នាសម័យថ្ងៃមួយ ក្នុងរដូវវស្សាមានទឹកជំនន់នៅប្រទេសលាវយ៉ាងធំបណ្ដាលឱ្យបាក់ប្រាំងរលំដើមគគីរជាច្រើន ហើយអណ្ដែតបណ្ដោយទឹកតាមទន្លេមេគង្គរហូតមកដល់ទន្លេប្រាបឈាម។ ក្នុងចំណោមនោះ មានដើមគគីរធំមួយ បានអណ្ដែតមកទើនៅត្រង់មាត់កំពង់របស់ដូនពេញ។ គាត់ក៏បានបបួលញាតិមិត្តជិតខាងជិះទូកទៅចងដើមគគីរនោះហើយនាំយកមកលើគោក។ កាលបើអ្នកទាំងនោះរើសំរាមនៅគល់គគីរ ស្រាប់តែឃើញព្រះពុទ្ធរូបបួនព្រះអង្គនិងរូបបដិមាថ្ម មានលក្ខណៈជាព្រាហ្មណ៍ នៅក្នុងប្រហោងឈើនោះ។ ពួកអ្នកស្រុកបានដង្ហែរូបបដិមាទាំងនោះ យកទៅតំកល់ទុកនៅផ្ទះដូនពេញ ហើយគាត់បានឱ្យគេជញ្ជូនដី ពូនដំបូកធំខាងឦសានផ្ទះ និងឱ្យគេយកឈើគគីរនោះសង់ព្រះវិហារតូចមួយនៅលើកំពូលភ្នំនោះ ហើយបានយកព្រះពុទ្ធរូបទៅតំកល់នៅក្នុងព្រះវិហារនោះនៅក្នុងឆ្នាំជូត ឆស័ក ព.ស.១៩១៦ គ.ស. ១៣៧២។ តមកទៀត ដូនពេញបានឱ្យគេសង់ខ្ទមមួយខាងទិសឦសាន ព្រះវិហារ រួចយកបដិមាថ្មទៅតំកល់ទុកទីនោះ ហើយបានសន្មតថា អ្នកតាព្រះចៅ តរៀងមក។ សព្វថ្ងៃនេះគេហៅថា លោកតាព្រះចៅ។ ពិធីបុណ្យសម្ពោធក៏ត្រូវបានប្រារព្ធធ្វើឡើង ដើម្បីសម្ពោធពុទ្ធសេនាសនៈយ៉ាងអធិកអធម។ ដោយអាស្រ័យហេតុនេះ ភ្នំនោះក៏មានឈ្មោះហៅថា ភ្នំដូនពេញ ហើយដែលយូរៗទៅក្លាយនៅត្រឹមតែ ភ្នំពេញ ដូចយើងហៅសព្វថ្ងៃនេះ។

ពុំមានប្រភពផ្សេងទៀតសម្រាប់ធ្វើការស្រាវជ្រាវអំពីប្រវត្តិនៃទីក្រុងភ្នំពេញ ក្រៅអំពីឈ្មោះលោកយាយពេញនេះទេ។ ថ្មីៗនេះ សាលាពជធានីភ្នំពេញ បានសង់រូបសំណាកលោកយាយពេញដើម្បីទុកជាអនុស្សាវរីយ៍សម្រាប់អ្នកជំនាន់ក្រោយបានយល់ដឹង។

តាមការសិក្សាស្រាវជ្រាវរបស់បណ្ឌិតសភាចារ្យ ឡុង សៀម អតីតប្រធានវិទ្យាស្ថានភាសាជាតិនៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា បានឱ្យដឹងថា លោកមិនទាន់ឯកភាពឬយល់ស្របទៅនឹងប្រវត្តិរឿងព្រេងរបស់ខ្មែរថាភ្នំពេញកើត

ឡើងតាមឈ្មោះដូនជីម្នាក់ឈ្មោះពេញនេះទេ។ លោកបណ្ឌិតបន្តថា បើតាមទីតាំងភូមិសាស្ត្ររបស់ទីក្រុង ធ្វើឱ្យលោកយល់ថា ពាក្យថាភ្នំពេញនេះ អាចកើតមកពីពាក្យភ្នំបឹង ឬ ភ្នំដែលព័ទ្ធជុំវិញទៅដោយបឹង។ លោកបណ្ឌិតសាស្ត្រាចារ្យបញ្ជាក់ថា កត្តាភូមិសាស្ត្រ ទើបអាចធ្វើឱ្យយើងវិនិច្ឆ័យបាន ដូចជានៅភ្នំពេញនេះ មានសង្កាត់ជាច្រើន ប្រើពាក្យបឹង និងអូរ ដូចជាបឹងទំពុន បឹងព្រលឹត បឹងកេងកង បឹងរាំង បឹងត្របែក អូរឫស្សី អូរឡាំពិច អូរបែកក្អមជាដើម។ លោកថាកត្តាទាំងនេះ អ្នកសិក្សា គួរតែបន្តសិក្សាបន្តទៀត មិនគួរបញ្ចប់តែត្រឹមនេះទេ។លោកបន្តថា លោកទទួលស្គាល់ថា រឿងព្រេងវាគ្រាន់តែជារឿងព្រេងទេ តែកត្តាវិទ្យាសាស្ត្រ គឺជាកត្តាផ្សេង។ លោកក៏បានអះអាងការពារហេតុផលរបស់លោកទៀតថា ការដែលលោកអះអាងបែបនេះ គឺសំអាងទៅលើការប្រែប្រួលនៃភាសាខ្មែរ ដែលកាលពីដើមខ្មែរនិយាយពាក្យធី ជំនួសស៊ី។ តែក្រោយមកក្លាយជាពាក្យឈី ដែលពាក្យនេះនៅមានប្រើនៅតំបន់មួយចំនួននៃខេត្តតាកែវនិងកំពត។ ហើយក្រោយមកពាក្យឈីនេះ ក៏ក្លាយទៅជាស៊ីតែម្តង។

ឯពាក្យថាភ្នំពេញនេះ ប្រហែលមកពីពាក្យភ្នំបឹង ឬភ្នំដែលព័ទ្ធជុំវិញទៅដោយបឹង(បឹងកេងកង បឹងកក់ បឹងទំពុន បឹង ត្របែក។ល។) លុះក្រោយមក ពាក្យបឹងនេះ អាចក្លាយទៅជាពេញទៅវិញ។ ការលើកឡើងរបស់លោកបណ្ឌិតសាស្ត្រាចារ្យ ពិតជាអាចទទួលយកបានតាមលក្ខណៈវិទ្យាសាស្ត្រ និងភូមិសាស្ត្រ ដែលនិស្សិត ឬអ្នកប្រាជ្ញខ្មែរ គួរតែស្រាវជ្រាវបន្តទៀត។

៤-ពិធីកម្មចំពោះអ្នកតា

ក្រៅពីពិធីសុំអភ័យពីអ្នកតានៅពេលដែលមនុស្សខ្លះ បានប្រព្រឹត្តអំពើមិនគប្បីចំពោះអ្នកតានោះ នៅមានពិធីបួងសួង បន់ស្រន់សុំទឹកភ្លៀង ពិធីបួងសួងបន់ស្រន់សុំសេចក្តីសុខសប្បាយ ពិធីឡើងអ្នកតាតាមរដូវកាលនិងតាមទម្លាប់តាមតំបន់។ ក្នុងពិធីនីមួយៗវត្ថុជាតង្វាយដែលពុំអាចខ្វះបាននោះមានដូចជា ពែ សំណែនជាម្ហូបអាហារ ផ្លែឈើ គេសដ្ឋ:(ស្រាទឹក តែ) ជូនកាលមានមាន់ឆ្អាង ក្បាលជ្រូក មាន់ស្ងោរ។ ឯគ្រឿងតង្វាយក្រៅពីម្ហូបចំណី មានពែ ជមចារ ស្លាធម៌ លាជ ទៀនធូប ផ្កា ជាដើម។ លោកតាក៏មាមនាទីបញ្ចៀសទុក្ខភ័យ ប្រជាករក្នុងភូមិ ឃុំ ស្រុក ឬតំបន់នៅពេលដែលមានជំងឺរាតត្បាត ដូចជាអាសន្នរោគ អុតធំចូលមកបង្កការស្លាប់រង្គាលនៅតាមទីតាំងភូមិសាស្ត្រដែលគាត់ទទួលខុសត្រូវផងដែរ។ ការធ្វើពិធីកម្មជាប្រពៃ ចំពោះអ្នកតាសុទ្ធតែធ្វើឡើងដោយមានរូបសំណឹងជាអន្តរការី ធ្វើជាអ្នកនាំសារជាការបែរបន់ ជាសំណូមពរពីប្រជាករមនុស្សលោកចង់បានអ្វីចង់ឱ្យអ្នកតាសម្រេចបំណងអ្វីខ្លះដល់ខ្លួន ក៏ដូចជាអ្នកនាំពាក្យពីលោកតា ពាក់ព័ន្ធនឹង

ពាក្យទូន្មាន ពីការអនុគ្រោះ ការផ្តល់ផ្សេងៗ និងពីបម្រាមដែលលោកតាបានដាក់កំណត់ដល់មនុស្សលោក។ យើងក៏មិនត្រូវភ្លេចដែរ អំពីសេចក្តីត្រូវការរបស់លោកតាក្នុងកិច្ចសុំយាងសុំនិមន្ត និងការកម្សាន្តសប្បាយរបស់លោកតា គឺក្រុមភ្លេងដែលជាធម្មតា

មានអ្នកផ្លុំប៉ីពក ឬប៉ីអ អ្នកកូតទ្រខ្មែរខ្សែបីអ្នកដេញចាប៉ី អ្នកវាយស្គរពីរ ឬបីនាក់។ ជួនកាលអ្នកតាក៏ត្រូវការអ្នកភ្លេងពិណពាទ្យ ផងដែរ ដែលរួមមាន អ្នកវាយគង រនាត អ្នកផ្លុំស្រឡៃ អ្នកវាយស្គរធំ ស្គរ សំភោ ...។ នៅពេលចូលរូបអ្នកតាច្រើនតែជួតក្បាលដោយក្រមាពណ៌ក្រហម។ ជួនកាលអ្នកតាពាក់អាវបំពង់ដៃខ្លី ពណ៌ស ស្លៀកសំពត់ហូល កាន់ដាវគ្រវីរាំតាមចង្វាក់ភ្លេង ។

ដោយផ្អែកទៅតាមភូមិសាស្ត្រតំបន់នីមួយៗ ពិធីបុណ្យប្រចាំឆ្នាំដែលគេនាំគ្នាហៅថា "បុណ្យឡើងអ្នកតា" ច្រើនធ្វើឡើងនៅក្រោយរដូវចម្រូតគឺក្នុងរវាងខែមករាឬកុម្ភៈ។ បុណ្យឡើងអ្នកតានេះប្រជាជនយើងតែងប្រារព្ធធ្វើឡើងជារៀងរាល់ឆ្នាំ ទោះបីជាគេធ្វើទ្រង់ទ្រាយធំតូចក៏ដោយ។ ការឡើងអ្នកតាបានក្លាយទៅជាពិធីបុណ្យប្រពៃណីសម្រាប់ប្រជាជនខ្មែរស្ទើរទាំងអស់គ្នាទៅហើយ។

៥-អ្នកតាឆ្លុះបញ្ចាំងតាមរយៈអក្សរសិល្ប៍

មិនថាតែក្នុងជីវភាពសង្គមទេ សូម្បីតែអក្សរសិល្ប៍ប្រជាប្រិយមួយចំនួនក៏បានលើកយកបញ្ហាអ្នកតាមកបង្ហាញតាមរយៈរូបភាពអច្ឆរិយៈដោយលើកសរសើរពីគុណធម៌និងគតិយុតិធម៌របស់អ្នកតាដែរ។ ម៉្យាងវិញទៀត វាបានបង្ហាញពីតថភាពធម្មជាតិនៅពេលដែលការយល់ដឹងនិងបញ្ញាញាណរបស់មនុស្សនៅមានកម្រិតទាប មិនទាន់អាចពន្យល់បាតុភូតធម្មជាតិបាន ទើបបានជាគេច្នៃប្រឌិត បង្កើតជាបញ្ហាអច្ឆរិយៈតាមគំនិតស្រមើស្រមៃ រវើរវាយ។

តាមរយៈរឿងអ្នកតាទឹក អ្នកតាភ្នំ ដែលជាទេវកថាអស្ចារ្យដែលបុព្វបុរសយើងបានបង្កើតឡើង យើងបានដឹងថា ប្រជាជនខ្មែរមានជំនឿយ៉ាងខ្លាំងទៅលើអ្នកតា ព្រោះនៅពេលគាត់ជួបប្រទះទឹកជំនន់ពួកគាត់យល់ដោយស្មាន ឬដោយស្រមៃថា ប្រាកដជាមានអ្នកតាណាមួយបង្កើតព្រឹត្តការណ៍នេះឡើង ហើយពួកគាត់ក៏ធ្វើការបន់ស្រន់។

ក្រោយមក ទោះបីជាវិទ្យាសាស្ត្រអាចបកស្រាយពីបាតុភូតទាំងនេះបានហើយក៏ដោយ ក៏ប្រជាជនខ្មែរនៅ តែមានជំនឿលើអ្នកតាទឹក អ្នកតាភ្នំដដែល ព្រោះជីវភាពរស់នៅរបស់គេនៅតែទាក់ទងជាមួយទឹកដីព្រៃភ្នំ។ ហេតុនេះការប្រកបអាជីវកម្មទាក់ទងនឹងព្រៃភ្នំ គេត្រូវធ្វើការបន់ស្រន់សុំអ្នកតាជាម្ចាស់។ ដូចគ្នាដែរ បើអ្នកស្រុកប្រកបរបរនេសាទតាមបឹងបួរ ទន្លេ ស្ទឹង ឬ

ធ្វើដំណើរតាមផ្លូវទឹក ក៏គេតែងតែបន់ស្រន់សុំឱ្យអ្នកតាទឹកជួយពួកគេដែរ។

ម៉្យាងវិញទៀត តាមរយៈរឿងអ្នកតាឃ្លាំងមឿងបានដកស្រង់ពីប្រវត្តិសាស្ត្រក្នុងសម័យគ.ស. ១៥០២ នារជ្ជកាលព្រះបាទចន្ទរាជាសោយរាជ្យនៅក្រុងលង្វែកដែលកាលនោះប្រទេសខ្មែរស្ថិតនៅក្រោមចំណុះប្រទេសសៀម។ រឿងនេះបានឆ្លុះបញ្ចាំងពីវីរភាពរបស់តាមឿង ដើម្បីរំដោះជាតិឱ្យផុតពីការឈ្លានពានរបស់សៀម។ តាមឿងសុខចិត្តបូជាជីវិតដោយលោតចូលក្នុងរណ្ដៅដែលពោរពេញដោយចម្រូងដាវ និងលំពែងឱ្យមុតស្លាប់ក្នុងបំណងលើកទឹកចិត្ត ស្មារតីទ័ពខ្មែរឱ្យមានភាពនឹងនរឡើងវិញ ក្រោយពីចាញ់ដៃទ័ពសៀម (ទៅកេណ្ឌទ័ពខ្មោចឱ្យជួយច្បាំង) នៅពេលប្រមូលស្មារតី ប្រយុទ្ធតាមឱវាទនិងបណ្ដាំរបស់តាមឿងរួចហើយ កងទ័ពខ្មែរបានវាយកម្ចាត់កងទ័ពបច្ចាមិត្រឱ្យបាក់ទ័ព ខ្ចាត់ខ្ចាយអស់ពីមាតុភូមិ។ ក្នុងន័យកតញ្ញូតាធម៌ព្រះរាជានិងប្រជារាស្ត្រខ្មែរទាំងអស់បានធ្វើបុណ្យបញ្ជូនកុសល រំលឹកគុណដល់តាមឿងដែលបានធ្វើពលិកម្មដើម្បីជាតិយ៉ាងឱឡារិក អធិកអធម ជារៀងរាល់ឆ្នាំឥតមានខានឡើយ។ ក្រោយមកគេនាំគ្នាសន្មតថាព្រលឹងដ៏មានគុណរបស់តាមឿងឱ្យទៅជាអ្នកតាតាមផ្នត់គំនិតរបស់ប្រជាជនខ្មែរ។ អ្នកតាឃ្លាំងមឿងមានឥទ្ធិពលខ្លាំងណាស់ក្នុងខេត្តពោធិ៍សាត់ ក៏ដូចជានៅទូទាំងប្រទេស តាមទំហំនយោបាយប្រវត្តិសាស្ត្រ។

ក្នុងរឿងមាយាស្ត្រីដែលជាអក្សរសិល្ប៍ប្រជាប្រិយ ក៏មានជាប់ទាក់ទងនឹងអ្នកតានេះដែរ។ អ្នកនិពន្ធចង់អប់រំប្រជាជនខ្មែរទាំងអស់អំពីបញ្ហាផិតក្បត់របស់ស្ត្រីចំពោះស្វាមី។ ក្នុងសាច់រឿង នៅពេលដែលប្រពន្ធមានសាហាយនាងក៏យកគ្រឿងសំណែនទៅបន់ស្រន់អ្នកតាភូមិឱ្យកាច់បំបាក់កប្ដីដើម្បីខ្លួនមានឱកាសយកសាហាយធ្វើជាប្ដីវិញ។ តែតួនាទីរបស់អ្នកតានៅពេលនោះគ្រាន់តែជាដុំថ្មមួយដុំ គ្មានឫទ្ធិអំណាចអ្វីទាំងអស់ដោយមិនអាចជួយសម្រេចបំណងរបស់ស្ត្រីនោះឡើយ។ ចំណែកបុរសជាប្ដីនៅពួនពីក្រោយរូបសំណាក ឆ្លើយទារសំណែនតាមតែអំពើចិត្ត។ តាមរយៈរឿងនេះយើងអាចនិយាយបានថា ប្រជាជនខ្មែរអស់ជំនឿលើអ្នកតា ឬមានន័យថាអ្នកតាជួយតែមនុស្សល្អមិនជួយមនុស្សអាក្រក់ដែលប្រព្រឹត្តមិនត្រឹមត្រូវខុសប្រពៃណីជាតិរបស់ខ្លួនបានឡើយ។

រឿងមាយាស្ត្រីឆ្លុះបញ្ចាំងពីការជឿហួសហេតុពេកទៅលើអ្នកតា គឺអ្នកនិពន្ធចង់ដាស់តឿនមិនឱ្យប្រជាជនជឿងប់ពេក ស្អីក៏ជឿស្អីក៏ទៅពឹងអ្នកតា នាំឱ្យបាត់បង់ការតស៊ូ ជម្នះបញ្ហាស្មុគស្មាញរបស់មនុស្ស។

៦-ការប្រតិបត្តិជំនឿអ្នកតានៅក្នុងជីវភាពរស់នៅ

អ្នកស្រាវជ្រាវបញ្ហានេះមួយចំនួនយល់ថា នៅក្នុងពិធីបុណ្យតាំងតុ គេប្រមូលអ្នកតាទាំងអស់នៅក្នុងដែនដីកម្ពុជាទាំងមូល ឱ្យមកនៅជុំវិញស្តេចផែនដី ព្រោះស្តេចជាម្ចាស់ផែនដីទាំងមូល ឯអ្នកតាជាម្ចាស់ផែនដីតាមតំបន់។

តំបន់ដែលមានភូមិ ស្រុកច្រើន ពួកអ្នកតាក៏មានច្រើនដែរ។ គេរៀបធៀបលំដាប់ថ្នាក់អ្នកតាទៅតាមបងប្អូនក្នុងគ្រួសារមួយ គឺបងបង្អស់មានសិទ្ធិ និងតួនាទីធំជាងគេ និងមានឋានៈបន្តបន្ទាប់ ដូចជាអ្នកតាស្តេច អ្នកតាខេត្ត អ្នកតាស្រុក អ្នកតាភូមិ។ល។

អ្នកតាដែលការពារភូមិត្រូវបានការគោរពបូជាពីសំណាក់អ្នកភូមិទាំងមូល។ បំណងដែលភ្ជាប់អ្នកតាជាមួយអ្នកភូមិ គឺបញ្ជាក់ឡើងតាមការគោរពបូជាច្រើនបែបច្រើនយ៉ាង ដែលគេចាត់ចែងឡើងតាមរដូវ និងតាមការបន់ស្រន់សម្រាប់ព្រឹត្តិការណ៍ពិសេស ឬដោយឡែក។

បុណ្យឡើងអ្នកតាច្រើនធ្វើឡើងនៅក្រោយរដូវចម្រូត ដើមខែមាឃ(មករា-កុម្ភៈ)។ ការឡើងអ្នកតាក្លាយជាបុណ្យប្រពៃណីសម្រាប់ប្រជាជនខ្មែរគ្រប់តំបន់។

បញ្ហាអ្នកតានៅក្នុងសង្គមខ្មែរបានចាក់ឫសយ៉ាងជ្រៅតាំងពីបុរាណកាលមក ហើយត្រូវបានប្រជាជនខ្មែរ ទទួលស្គាល់ឥទ្ធិពលស្ទើរតែក្លាយទៅជាច្បាប់ទៅហើយ បើទោះបីជាបញ្ហានេះមានលក្ខណៈអរូបីក៏ដោយ។ អ្នកតាជះឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងទៅលើជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជនខ្មែរ។ អ្នកតាគឺជាម្ចាស់ទឹក ម្ចាស់ដី ម្ចាស់ព្រៃព្រឹក្សា។ មុននឹងដាំដំណាំ កសិករត្រូវបួងសួងសុំទឹកភ្លៀងនិងសុំម្ចាស់ដីដាំដុះ។ ជាពិសេសអ្នកដាំដំណាំត្រូវពឹងលើអ្នកតាថែរក្សា ឱ្យអ្នកតាជួយការពារកុំឱ្យសត្វល្អិតបំផ្លាញ។

មនុស្សដែលមានជំនឿលើអ្នកតាត្រូវបានទទួលការអប់រំតាមបែបអាថ៌កំបាំង ដោយម្នាក់ៗសុទ្ធតែយល់ថាការព្រឹត្តអ្វីៗសព្វបែបយ៉ាងគេចមិនផុតពីភ្នែកអ្នកតាឡើយ។ ដូច្នេះគេត្រូវធ្វើអំពើល្អ ចេះស្គាល់កំហុសខ្លួនឯង ហ៊ានសារភាពចំពោះមុខអ្នកតា ចេះនិយាយការពិត និយាយត្រង់ មិនបោកប្រាស់គ្នា យកសម្បថជាសម្អាង។

នៅពេលមានមនុស្ស ឬសត្វឈឺ គេទៅបន់ស្រន់ឱ្យអ្នកតាជួយ។ ទោះជាការជួយរបស់អ្នកតាមិនមានប្រសិទ្ធភាពជាក់លាក់ក៏ដោយក៏ជំនឿនេះបានជួយលើផ្នែកផ្លូវចិត្តមនុស្សឱ្យមានសង្ឃឹម អាចធូរស្រាលមួយកម្រិតដែរ។ រហូតមកដល់ពេលបច្ចុប្បន្ន ប្រជាជនខ្មែរភាគច្រើននៅតែមានជំនឿលើអ្នកតា នៅតែបន់ស្រន់ទោះជាវិទ្យាសាស្ត្ររីកចម្រើនហើយក៏ដោយ ដូចពាក្យទំនឹមមួយឃ្លាថា "អាគមផ្សំអាយ៉ូស"។ បើមានអ្នកស្រុកផ្សេងដើរកាត់ភូមិ ឬដែនដីដែលអ្នកតាគ្រប់គ្រង គេត្រូវធ្វើគារវកិច្ចសម្តែងការគួរសមឱនលំទោន គោរពសិទ្ធិអ្នកតាដែលគ្រប់គ្រងដោយគ្រាន់តែថ្វាយអ្វីធ្វើជានិមិត្តរូប ដូចជាកាច់

មែកឈើដោតធ្វើជាធូបទៀន ស្លឹកឈើធ្វើជាស្លាធម៌ ឬគ្រាន់តែប្រើសម្ភីឧបកិច្ចក៏បានដែរ។

នៅពេលចូលកាន់តំណែងថ្មី ចៅហ្វាយខេត្ត ស្រុកថ្មី ត្រូវរៀបចំពិធីគោរពដល់អ្នកតាម្ចាស់ស្រុកម្ចាស់ដីដើម្បីឱ្យពួកគាត់ទទួលស្គាល់ដឹងឮ និងជួយថែរក្សា។ ពេលរៀបចំពិធីនេះអ្នកកាន់ដំណែងថ្មីត្រូវធ្វើគារវកិច្ចដល់អ្នកតាម្ចាស់ស្រុក ដោយស្បថសច្ចាថានឹងខិតខំបំពេញការកិច្ចដើម្បីសេចក្ដីសុខរបស់ប្រជារាស្ត្រ សូមការសណ្ដោសប្រណីពីអ្នកតា និងឱ្យអ្នកតាជួយបំភ្លឺផ្លូវពួកគេផង ។ នៅត្រង់ចំណុចនេះយើងអាចសន្និដ្ឋានបាន ថាជំនឿបែបព្រលឹងនិយម នៅតែរស់រវើកក្នុងសតិអារម្មណ៍ ខ្មែរតំណទៅមុខគ្មាននរណាអាចអះអាងបានថា ជំនឿនេះអាចសាបរលាបអស់ទៅនៅឆ្នាំណា ស.វ.ទីប៉ុន្មានឡើយ។ យើងគ្រាន់តែដឹងថា ជំនឿសាសនា ទំនៀមទម្លាប់នេះ ធ្លាក់មុតជ្រៅណាស់ទៅក្នុងខួរក្បាលខ្មែរ។

អ្នកតា អ្នកដូនដូចបានរៀបរាប់មកខាងលើនេះសុទ្ធតែជាអ្នកតា អ្នកដូនល្បីល្បាញ ប៉ុន្តែនៅមានអ្នកតា អ្នកដូនល្បីល្បាញជាច្រើនទៀតដែលយើងពុំអាចរៀបរាប់អស់។ បើយើងធ្វើដំណើរតាមទីជនបទយើងនឹងឃើញខ្ទមអ្នកតានៅពាសពេញប្រទេស។

បញ្ហាជំនឿទៅលើអ្នកតារបស់មនុស្សខ្មែរកើតមានតាំងពីយូរយារណាស់មកហើយ ហើយវាបានក្លាយទៅជាទម្លាប់របស់ខ្មែរយើងទៀតផង។ នៅពេលដែលវិទ្យាសាស្ត្រមិនទាន់រីកចម្រើន ខ្មែរបុរាណបានយកបញ្ហាអ្នកតា ទៅអនុវត្តក្នុងជីវភាពរស់នៅបានយ៉ាងល្អប្រសើរ គឺបុព្វបុរសបានធ្វើឱ្យអ្នកតាមានតួនាទីយ៉ាងសំខាន់សម្រាប់ទ្រទ្រង់ ស្ថានភាពពូជសាសន៍ខ្មែរឱ្យមានស្ថិរភាព និងបង្រួបបង្រួមជាតិខ្មែរឱ្យមានសង្គមនិងជាតិត្រឹមត្រូវ។

ដូច្នេះ យើងត្រូវថែរក្សាទុកបន្តទៀតនូវចំណុចណាមានប្រយោជន៍ ត្រូវចម្លងទុកជាកស្តុតាងនូវមរតកល្អដែលយើងមានគឺតម្លៃវប្បធម៌ អរិយធម៌បុរាណរបស់ជាតិយើង ឬជាប្រវត្តិសាស្ត្រសម្រាប់ទុកឱ្យមនុស្សខ្មែរជំនាន់ក្រោយបានដឹងអំពីជំនឿ ទំនៀមទម្លាប់ប្រពៃណីដើមរបស់ខ្លួន។ ម្យ៉ាងទៀត យើងក៏ត្រូវរកមធ្យោបាយកម្ចាត់ចោលជាបណ្ដើរៗ ចំណុចណាចាស់គម្រិលហួសហេតុពេក ឬវាឆ្ងាយចាកពីការពិតពេកដែលធ្វើឱ្យអសកម្មក្នុងការអភិវឌ្ឍជាតិ។

ឯកសារយោង/គន្ថនិទ្ទេស

១-ក្រុមជំនុំទំនៀមទម្លាប់ខ្មែរ៖ *ប្រជុំរឿងព្រេងខ្មែរភាគ៨* ភ្នំពេញ ការផ្សាយរបស់វិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ឆ្នាំ២០០១

២-ជួន ណាត៖ *វចនានុក្រមខ្មែរ* ភ្នំពេញ ការផ្សាយរបស់វិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ គ. ស. ១៩៦៧

៣-ទស្សនាវដ្ដី សេដ្ឋកិច្ចខ្មែរ ៖ *អត្តសញ្ញាណវប្បធម៌ខ្មែរចូលរួមអភិវឌ្ឍសហគមន៍សេដ្ឋកិច្ច* លេខទី៤០ ខែមិថុនា ២០១៥

៤-មៀច ប៉ុណ្ណ ៖ *ប្រពៃណីនិងទំនៀមទម្លាប់ខ្មែរ ភាគ៤* ភ្នំពេញ ការផ្សាយរបស់អ្នកនិពន្ធ ឆ្នាំ២០១២

៥-សាកលវិទ្យាល័យបៀលប្រាយ៖ *ខេមរសិក្សា* ឯកសារប្រើប្រាស់ផ្ទៃក្នុង ឆ្នាំ២០០៥

៦-ហ៊ី ចិន្តា ៖ *បដិមាសាស្ត្រនៅកម្ពុជា* សិក្ខាសាលានៅរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ថ្ងៃទី០៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២

៧-http: www. kampucheathmey.com/kpt 16 June, 2015

៨-*https : www. twitter.com/share* 17July, 2014